

LAISKA

LIETUVIAMS

1

9

6

5

* * * NAUJAS VYSKUPAS PRABILO	217
Bžn. Konstitucija PASAULIEČIAI IR GANYTOJAI	219
* * * GYVENIMUI TEKANT	220
Prel. V. Balčiūnas PASAULIETIS KRIKŠČIONIS IR KUNIGAS	222
H. Edwards ALGIMANTAS KEZYS, S. J.	226
Prof. V. Bieliauskas MEILĖ ŠEIMOJE — II	228
V. Šmaižienė DALYVAVO TRYLIKA	232
A. Grauslys PAKELEIVĮ PRIIMTI	238
J. Kaseliūnas MELSTIS PROTĖVIŲ KALBA	240
K. Trimakas, S. J. IŠEIVIŲ PASTORACIJA	241
* * * POKALBIS TARP KUNIGŲ IR PASAULIEČIŲ	245
A Tyruolis DANTĖ IR BEATRIČĖ	247
Dantė Alighieri BEATRIČĖS KILNUMAS	247
Irena LAIŠKAS TĖVUI	248
K. Bučmys, O.F.M. RASINIAI KLAUSIMAI FIL- MUOSE	249
G. Ivaškienė VASAROS ŠVENTĖS ŠEIMOJ SKAITYTOJO ŽODIS	251 252

**LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas reli-
ginės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.**

Redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.

Redakcijos nariai Gediminas Kijauskas, S. J.

Dr. Arūnas Liulevičius

Administratorius Petras Kleinotas, S. J.

Viršelis ir vinjetės Algirdo Kurausko

Fotografijos Algimanto Kezio, S. J.

Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, 111. 60636

Telefonas REpublic 7-8400

Spaustuvė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Prenumerata metams 3 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$3.00, single copy 300. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

1965

LAISKAI
LIETUVIAMS

Vol. XVI. Nr. 7. LIEPA-RUG-
PIŪTIS. JULY - AUGUST

NAUJASIS VYSKUPAS PRABILO

Po konsekracijos Romoje naujasis vyskupas Pranas Brazys, M.I.C., sutikęs lietuvius išeivius Europoje, šiuo metu lankosi Šiaurės Amerikoje. Iš jo įvairiomis progomis pasakytų kalbų galima susidaryti pirmą vaizdą, kuo jis gyvens, kuo rūpinsis, kaip sieks nuteikti kitus. Sekančiame puslapyje pateikiame jo pasakytų Čikagoje svarbesnių kalbų santraukas ar ištraukas.

LIETUVIŠKAI VISUOMENEI: Gegužės 26 d. kalbėdamas Čikagos lietuvių visuomenei, vysk. Brazys pabrėžė tėvynės meilės, vienybės ir drąsos reikalingumą. Jis paminėjo, jog popiežius Paulius VI yra susirūpinęs persekiojama tikinčiąją Lietuva ir todėl paskyrė naują vyskupą tremtiniais lietuviams jų kenčiančią tėvynę priminti ir tuo pačiu jai išsaugoti kuo daugiau iš jų. "Šv. Tėvas nori, kad neužmirštume savo tėvynės jos skaudžioje valandoje". Vyskupas pacita-

vo popiežiaus žodžius: „Neužmiršk priminti lietuviams, kad patriotizmas, kai jis yra tikras, yra dorybė“. Vysk. Brazys taip pat nurodė, kad popiežius paskyrė naują vyskupą atsiekti lietuvių tarpe vienybę. Josios reikia tarp grupių, organizacijų, tarp jaunosios ir vyresniosios kartos, pagaliau tarp skirtingų religijų žmonių. Be to, kai pasaulis yra apimtas utilitaristinio protingumo, kai ieškoma tik naudos sau, tikriems darbams atlikti reikia daug drąsos. Daugumai jos trūksta. „Mes, krikščionys, turime būti atsirėmę į Kristų. Siūlyčiau daugiau drąsos, kitaip pasaulis mirs iš protingumo“.

LIETUVIAMS KUNIGAMS: Gegužės 19 d. JAV Kunigų Vienybės seime vysk. Brazys skaitė paskaitą, daugumoje apsverstančią kunigų ir pasauliečių santykius pagal naują konstituciją apie Bažnyčią. Bažnyčia visada suprato save, tačiau išvados susiformuoti reikia laiko ir todėl jos supratimas ryškėja su laikais. „Bažnyčia nėra hierarchija, bet visi tikintieji,... lygūs krikštu“, skirtingi savo uždaviniais. Jų yra trys rūšys: kunigai - hierarchija, vienuoliai ir pasauliečiai. Kiekviena rūšis turi savo specialių, kitų neatliekamų funkcijų. Vienybė priklauso nuo tų funkcijų atsakingo vykdymo, bendradarbiavimo ir dialogo. „Reikia mums, kunigams, tą dialogą skatinti“. Reikia palikti laisvės ir iniciatyvos, idant asmens veikta kaip asmens. Reikia „pasauliečiams leisti pareikšti net ir kritikos, kad ir religiniuose reikaluose, kad jiems nereikėtų ieškoti vietos socialistiniuose, o ne katalikiškuose laikraščiuose, kuriuose nebūtų vietos ar to net nėra laukiama“. Tad reikia vietoj izoliuojančio monologo vesti dialogą. Pasauliečiai dalyvauja ne tik netiesioginėje, bet ir tiesioginėje apaštalinio misijoje. Įvairiuose kraštuose buvo gražių bendradarbiavimo prošvaisčių ir anksčiau, bet šiais laikais tai labiau akcentuojama dėl ateizmo ir liberalizmo, prieš kuriuos turime mobilizuoti visus. Kolei mūsų pasauliečiai, kaip katalikai, bus silpni, tol socialinė, ekonominė ir kitose srityse nieko nebus atsiekta.

Stabtelėjęs ties pašaukimų problema ir ją pavadinęs plačia ir reikšminga, vysk. Brazys kvietė į pašaukimų ugdymą išraukti pasauliečius, nes „net ir sielos išganymo mes, kunigai, negalime atlikti vieni“.

LIETUVIŠKAM JAUNIMUI: Birželio 1 d. Jaunimo centre vysk. Brazys susitiko su įvairioms organizacijoms priklausančiu jaunimu. Ta proga jis skatino jaunuosius, siekiant tiesos, domėtis religija, nepabūgti pasitaikančių religinių klausimų ir abejonių, o ypač nebijoti pačios tiesos. Į dažnai jaunųjų keliamą klausimą, ar verta būti lietuviu, vyskupas atsakė, kad tėvų meilė veda į tėvynės meilę, o krikščioniškai artimą mylėti konkrečiai reiškia mylėti „ne tolimą kinietį, kurio nė nepažįstame, bet lietuvi, kuris arti“. Jei tautiečių nemylėtume, tai ir Dievo meilė pasidarytų nesveika. Čia vysk. Brazys vėl pabrėžė, kad popiežius paskyrė naują vyskupą lietuviams

kaip tik, kad jis primintų jiems tėvynės meilę. Dažnai jaunesnė karta kaltina vyresniąją, kad ji susiskaldžiusi į įvairias grupes, nesugyvena, dėl to lyg norėdama pasiteisinti, kodėl neprišieda prie lietuviškų reikalų. Čia vyskupas pripažino tą negerovę esant, tačiau paaiškino, kad pasidalinimas kaipo toks dar nėra blogas dalykas. Politinis įvairumas yra reikalingas tautai politiškai subręsti. Ir šeimose yra įvairių kartų, tačiau visada galima pasimokyti iš kitų, kituose pastebint gera. Išėivijoje yra reikalingos visos organizacijos. Įvairume gali būti vienybė. Bažnyčia laimina visas organizacijas ir tik siekia vienybės lietuvių visuomenėje. “Brangus jaunime, turėkite vilties savo tauta. Turėkite didelį tikėjimą... Jaunimas turi būti tas elementas, kuris duotų tautiečiams ugnies”.

PASAULIEČIAI, kaip visi krikščionys, turi teisę gauti gausiai iš savo ganytojų dvasinių Bažnyčios gėrybių, ypač Dievo žodį ir sakramentus. Jie turėtų jiems atvirai atskleisti savo reikalus bei norus ta laisve ir tuo pasitikėjimu, kuris pritinka Dievo vaikams ir broliams Kristuje. Jiems leidžiama, o kartais net būtina pareikšti savo nuomonę apie reikalus, liečiančius Bažnyčios gerovę. Tokiems reikalams iškilus, tebūna tai daroma per Bažnyčios tam tikslui įsteigtus organus. Tebūna tai atliekama teisingai, drąsiai, išmintingai., pagarbiai ir su meile tųjų, kurie savo pareigomis atstovauja Kristaus asmenį. Kaip krikščionys, visi pasauliečiai turi krikščionišku paklusnumu tuoj pat priimti savo ganytojų sprendimus, nes jie yra Kristaus atstovai, mokytojai ir vadovai Bažnyčioje. Tegul jie seka Kristaus pavyzdį, kuris, būdamas net iki mirties paklusnus, atidarė visiems žmonėms palaimintą Dievo vaikų kelią. Ir jie neturėtų apleisti maldų už virš jų paskirtuosius vadovus, budinčius su atsakomybe už jų sielas.

TEGUL GANYTOJAI pripažįsta ir puoselėja pasauliečiams pagarbą ir atsakomybę. Noriai tepasinaudoja jų išmintingais patarimais; su pasitikėjimu tepaveda jiems darbus Bažnyčios tarnyboje, palikdami jiems laisvę veikti. Be to, tegul ganytojai skatina pasauliečius imtis darbų ir jų pačių iniciatyva. Su atida Kristuje ir tėviška meile tesvarsto pasauliečių pateiktus projektus, sugestijas ir norus. Ganytojai pagarbiai tepripažįsta tą tikrąją laisvę, priklausančią kiekvienam šiame pasaulyje. Iš šio šeimyninio dialogo tarp pasauliečių ir jų ganytojų tikimės labai daug nuostabių dalykų, būtent, kad pasauliečių tarpe sustiprės asmeninės atsakomybės pajautimas, kils entuziazmas, o savo talentais jie prisidės prie ganytojų planų įgyvendinimo. Antra vertus, ganytojai patyrusių pasauliečių pagalba galės aiškiau ir tiksliau spręsti dvasinius ir laikinus reikalus. Tuo būdu Bažnyčia, visų savo narių sustiprinta, galės našiau atlikti savo misiją pasaulį gaivinti.

Ištrauka iš naujai priimtos Konstitucijos apie Bažnyčią

GYVENIMUI TEKANT

■ VYSKUPAS LIETUVIAMS IŠEIVIAMS

Jo gyvą žodį išgirdę ar jo idėjas paskaite (žr. šio nr. 217-219 psl.), įvertiname Prano Brazio, M.I.C., paskyrimą vyskupu. Jo mintys ir planai žengia žingsnis į žingsnį su atsinaujinančia Bažnyčia. Taip pat jis gyvai junta esąs paskirtas lietuviams išeiviams.

Tas pajutimas ateina iš viršaus. Naujojo vyskupo konsekracijos proga popiežius Paulius VI, pareiškęs savo rūpestį kenčiančia Lietuva, pastebėjo: "Tėvišku susirūpinimu ir dideliu palankumu sekame ir jus, Lietuvos vaikai, pasklidusius visame pasaulyje. Džiaugiamės garbaus mūsų brolio vysk. Vincento Brizgio uolia veikla jūsų naudai. Kad jam bent dalinai palengvintume sunkioje tarnyboje ir priimdami prašymus, kurie mus pasiekė, pakėlėme vyskupu kitą sūnų, kuriam pavedėme rūpintis dvasiniais lietuvių reikalais Europoje" (ši popiežiaus kalba tilpo *L'Osseivatore Romano*, II 14; liet. vert. iš *Šaltinio* 2 nr.).

"Mano paskyrimas vyskupu yra pirmas šios rūšies įvykis, liudijęs didelį šv. Tėvo dėmesį mūsų tautai," pasakė vysk. Pr. Brazys.

Panašų dėmesį savo išeiviams broliams rodo naujasis vyskupas, sakydamas, kad teks mėginti surasti tokias religinės bendruomenės formas, kurios pajėgtų apjungti pasklidai gyvenančius tautiečius Europoje. Jis pramato, kad "ateityje reikės vis daugiau ir daugiau dėmesio skirti veiklesniam pasauliečių įsijungimui į religinių bendruomenių statybą". Dalyvaudamas JAV Kunigų Vienybės Seime Čikagoje, nurodė užsimojimus naujai išversti Šv. Raštą, leisti teologinę literatūrą, kad lietuviška visuomenė neatsilikėtų nuo daromos Bažnyčioje pažangos tose srityse.

■ KUNIGŲ VIENYBĖS SEIMAS

Šalia padėkos popiežiui Pauliui VI už naujo vyskupo paskyrimą ir vysk. Brizgio bei vysk. Brazio pasveikinimų, rezoliucijomis Kunigų Vienybės Seimas Čikagoje pamerė Lietuvos okupaciją, tikinčiųjų persekiojimą, pasisakė prieš bet koki bendra-

darbiavimą su okupantu, prašė visus lietuviškų parapijų klebonus, gavus vietos vyskupo leidimą, įvesti lietuvių kalbą į liturgines apeigas, kvietė kunigus pagal Visuotinio Vatikano Susirinkimo priimtą Bažnyčios konstituciją siekti artimo bendradarbiavimo tarp kunigų ir pasauliečių, įtraukiant pasauliečius į bendrus Bažnyčios ir parapijų rūpesčius, puoselėti pašaukimus į kunigystę ir vienuolynus.

Centro valdyba perkeliama į Čikagą ir jos pirmininku išrinktas šv. Kryžiaus parapijos klebonas kun. Edv. Abromaitis.

■ KATALIKIŠKOJI SPAUDA

Iš naujosios konstitucijos apie Bažnyčią aiškėja, kad Bažnyčia turi būti laisvų, atsakingų ir jos visais reikalais besirūpinančių žmonių bendruomenė, kurioje reikia atvirai išsikalbėti rūpimais klausimais (žr. tos konstitucijos ištrauką 219 psl.). Čia katalikiškai spaudai kyla nauji uždaviniai. Iki šiol ji daugiau ar mažiau ribojosi informacija religiniais ir bažnytiniais dalykais. Tačiau jau ir anksčiau buvo pastebėtas reikalas jai daugiau gvildinti aktualius dienos klausimus. Štai jau prieš keliolika metų Čikagos kardinolas Stritch teigė, jog "katalikiškoji spauda būtų efektingesnė, jei daugiau įsijungtų į diskusijas, jei drąsiau svarstytų mūsų laikais spręstinas problemas".

Katalikiškoji spauda pamažu tokia tapta. Naują akstiną tam duoda septintojo katalikiškos spaudos pasaulinio kongreso Niujorke idėjos, telktos apie aktualią temą "Tiesa siekiant laisvės". Popiežius Paulius VI, sveikindamas kongresą laišku, pareiškė, jog "laisva spauda, tarnaujanti tiesai, padeda skaitytojams būti geriau informuotiems ir dėl to tiksliau suvokti ir darniau veikti".

Kongrese kalbėjęs amerikiečių Manchesterio vysk. Primeau pastebėjo, jog dabartinio persvarstymo, atnaujinimo bei reformos metu tarp autoriteto ir laisvės kylanti įtampa nėra nei bloga, nei pavojinga, nes ji yra iššaukos, subrendimo, progreso, entuziazmo ir savo misijos pajutimo ženklas".

Italijos jėzuitų įtakingo laikraščio *La*

Civilta Catholica redaktorius tėv. R. Tucci priminė, jog "Bažnyčia šiandien ieško to, kas yra geriausia; o tam surasti reikia diskusijų ne tarp siaurų grupių, bet visoje tikinčiųjų bendruomenėje". Todėl teisinga "kritika yra pasitarnavimas", pridėjo amerikiečių pasauliečių leidžiamo **National Catholic Reporter** redaktorius R. Hoyt, "o katalikas žurnalistas, kuris tokiu būdu atsakingai pasitarnauja, nėra nelojalus, bet tuo parodo tikrą Bažnyčios nuovoką".

■ TARP KUNIGU IR PASAULIEČIU

Vienam iš katalikiškos spaudos uždavinių esant rūpimais klausimais pasisakyti, negalima nepraleisti bent nekommentavus gegužės mėn. "Aiduose" pasirodžiusio V. Volerto straipsnio, kuriame dėstoma, kaip kai kurios katalikiškos institucijos nesirūpina lituanistiniu švietimu. Toms problemoms išspręsti "raktas" yra, kaip "Aidų" redakcija pastebi, "dvasiškijos ir katalikų pasauliečių gilesnio ir nuoširdesnio ryšio reikalas". Tą patį reikalą skelbia naujoji konstitucija apie Bažnyčią (žr. ištrauką šio "L. L." nr. 219 psl.), tuo pačiu klausimu kalbėjo naujasis vysk. Pr. Brazys, M.I.C., Kunigų Vienybės Seime (žr. jo paskaitos santrauką 218 psl.), o savo rezoliucijoj tas pats "seimas kviečia kunigus, pagal Visuot. Vatikano Susirinkimo priimtą Bažnyčios konstituciją, siekti artimo bendradarbiavimo tarp kunigų ir pasauliečių, įtraukiant pasauliečius į bendrus Bažnyčios ir parapijų rūpesčius".

Nėra abejonės, kad visoje Bažnyčioje dvasiškijos - pasauliečių ryšiai taps vis artimesni ir nuoširdesni. Laikas pribrendęs ir mums, lietuviams. To siekiant vis gyvės ir sustiprės lietuviškos parapijos, o lietuviška veikla ras užuovėją parapijose.

To paties siekdami, šiame numeryje talpiname straipsnį "Pasaulietis krikščionis ir kunigas" (222 psl.), o taip pat idėjas ir konkrečius bandymus jūjų ryšiams pagerinti (245 psl.). Be to, užmezgame pokalbį su Pietų Amerikos lietuvių problemomis susirūpinusiu J. Kaseliūnu iš Kolumbijos (24Q psl.).

■ JĖZUITU VADOVAS

Gegužės 7 d. jėzuitų atstovai iš viso pasaulio susirinko Romoje rinkti generalinį viršininką (vietoj mirusio tėv. J. Janssenso)

ir apsvarstyti kaip suaktyvinti Ordino veiklą.

Generaliniu viršininku išrinktas tėv. Pedro Arrupe, baskas iš Ispanijos, studijavęs mediciną, keliaavęs po įvairius kraštus, pergyvenęs atominės bombos sprogimą Hirošimoje, paskutiniu metu buvęs jėzuitų provincijolu Japonijoje. Jis yra ir maldos, ir studijų, ir aktyvios veiklos vyras.

■ KETVIRTAJAI SESIJAI ARTĖJANT

Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas eina prie galo. Gegužės 12 d. Romoje buvo susirinkus Koordinacinė Komisija studijuoti tekstus, kurie bus diskutuojami ir balsuojami ketvirtąjoje (ir popiežiaus Pauliaus VI paskelbimu, paskutinėje) sesijoje. Yra likę diskutuoti religinės laisvės deklaracija, schemos apie Bažnyčią moderniajame pasaulyje, apie misijas ir kunigus. Teks dar balsuoti dėl ankstyvesnėse sesijose išdiskutotų tekstų apie dieviškąjį apreiškimą, pasauliečių apaštalavimą, vienuolius, kunigų lavinimą, krikščionišką pedagogiką, krikščionių santykius su nekrikščionimis bei pataisas apie vyskupų pastoracines pareigas.

Kaip ir paprastai, taip ir dabar yra daugiau gandų negu žinių. Pavasariop daug rūpesčio buvo sukėlusios žinios, kad deklaracija apie santykius su žydais buvo išimta iš kardinolo Bea sekretoriato ir atiduota keturių jai nelabai palankių asmenų komisi-jai. Kitų buvo spėjama, kad paskutinė sesija tęsis ne iki Kalėdų, bet bent iki Velykų. Abu gandai paneigti, bet jie rodo, kokie rūpesčiai gali ištikti susirinkusius paskutinę sesijon: iš vienos pusės konservatyviųjų mažuma priešinsis deklaracijoms apie žydus ir religijos laisvę, o iš kitos — pažangieji stengsis pratęsti Susirinkimą, nes dar tebėra visa eilė svarstytinų klausimų.

■ KAIP PAVADINTI

Jei kada kam pavyktų iš lietuvių vienuolynų leidžiamų 7 lietuviškų periodinių leidinių padaryti vieną "gerą", siūlytume tam vienam leidiniui tokį pavadinimą: "Kai užgesusiai *Žvaigždei* nukritus po sudžiūvusią *Eglutę*, išsekusiam *Šaltinį* skęstančiu *Laivu* būtų plukdomi paskutiniai *Laiškai Lietuviams*, tada atsiveikinančiai skambtelėjus sudūžtančiam Šv. *Pranciškaus Varpeliui*, tyloj nebesigirdėtų nei *Aidų*".

PASAULIETIS KRIKŠČIONIS IR KUNIGAS

PREL. VYTAUTAS BALČIŪNAS

“Kunigui duota galia didesnė net už Marijos. Marija vieną kartą savo galingu “fiat” pašaukė žemėn iš dangaus Dievo Sūnų, o kunigas šimtus ir tūkstančius kartų, visados, kai tik ištaria konsekracijos žodžius,” — šaukia, norėdamas išgarbinti nepaprastą kunigo didybę, giliau nepagalvojęs pamokslininkas ar rašomos pigaus pamaldumo dvasinės knygelės autorius.

“Ir kiekvienas tikintysis yra kunigas. Juk šv. Petras rašė visiems tikintiesiems: “Jūs esat išrinktoji giminė, karališkoji kunigystė!” Tad niekuo ypatingu nesiskiria kunigas nuo paprasto tikinčiojo,” — metasi į antrą kraštutinumą kitas, norįs iškelti kiekvieno krikščionio didybę.

Labai žalingas savo pasekmėmis yra kunigystės tiek per didelį, tiek per menką vertinimą. Nejučiomis juo atsiremia ir iš jo išplaukia visai klaidinga pasauliečio tikinčiojo pažiūra į savąjį pašaukimą bei paskirtį. Ji visai nebeatitinka Dievo minties.

Suprasti, kas yra kunigas, tegalima tik pirma gerai supratus, kas yra krikščionis. Suprasti, kokia yra kunigo paskirtis, padeda aiškus eilinio tikinčiojo paskirties supratimas. Žinoti, koks savo žmogiškąją prigimtį yra kunigas, įgalina žinojimas, koks yra kiekvienas tikintysis. Labai trumpai tat prisiminkim, kas

yra krikščionis, kokia yra jo paskirtis ir koks yra krikščionis, o po to atsakykim sau į klausimą, kas yra kunigas, kokia yra jo paskirtis ir koks yra kunigas.

I. KRIKŠČIONIS

1. Kas yra krikščionis?

Tai Mistinio Kristaus Kūno narys, Šv. Dvasios bažnyčia, Švenčiausios Trejybės, gyvojo Dievo, būstinė. Tai sudievinas žmogus, suprantant šį posakį tikrąja žodžio “sudievinas” prasme. Tai žmogus, po natūralaus gimimo iš motinos grįnį žmogiškam gyvenimui, gimęs ne mažiau tikrai antrą kartą iš Šventosios Dvasios nepalyginamai aukštesniam, dieviškam gyvenimui. Kaip vynmedžio šakelė, pagal paties Kristaus duotą prilyginimą — siurbia vynmedžio syvus ir gyvena jo gyvenimu, taip per krikštą įsijungęs į Kristų tikintysis gyvena Jo gyvenimu. Per Kristų jame yra, gyvena ir veikia visa Švenčiausioji Trejybė. Krikščionis — tai “antrasis Kristus”, kaip mėgo jį vadinti pirmaisiais šimtmečiais Bažnyčios Tėvai.

Štai kas giliausia savo esme yra kiekvienas krikštytasis. Jis visa savo būtimi, savo būties gelmėse gyvena paties Dievo gyvenimu, kurį sutelkė jam krikšto malonė. Ir šitai yra nenusakomos jo didybės pagrindas. Nėra ir negali būti kitos už ją didesnės. Šalia krikšto malonės nieko negalima gauti, kas nors iš tolo galėtų su ja lygintis. Visos kitos antgamtinės dovanos yra už ją mažesnės.

2. Kokia yra kiekvieno pakrikštytojo paskirtis?

Toji paskirtis yra dar šioj žemėj pasiekti galimai didesnės per krikštą gautos dieviškojo gyvenimo pilnybės, kad po mirties, nukritus tikėjimo uždangai, praregėtų tą Dievą, kurį jis turėjo ir kuriuo gyveno ir paskęstų nenusakomame Švenčiausios Trejybės gyvenimo žavesy. Kitoki galvojimą, būtent, kad ne visiems yra skirta žemėje pasiekti tobulumą, šv. Pranciškus Salezietis pavadino herezija. Kitoks galvojimas priešingas sveikam protui ir aiškiam Evangelijos mokymui.

Kiekviena gyva būtybė jau pačia savo prigimtimi siekia vis tobulesnio atsiskleidimo. Argi tat sudievinas žmogus turėtų ir galėtų būti išimtis? Argi ne visiems Kristus pasakė savo Kalno pamoksle, kalbėdamas minioms: “Būkite tat tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas tobulas” (Mat 5, 48). Argi ne visiems buvo įsakyta dar Sename Įstatyme ir pakartota Kristaus mylėti Dievą labiau už viską — visa širdimi, visa siela, visu protu, visa mintimi, o savo artimą, kaip patį save? Argi galima protingai manyti, kad, kam nors gyvenant tarp vargstančių, stokojančių, kenkiančių, skurstančių kūnu ir dvasia, nebūtų pareigos kaip gali ir kuo gali stengtis jiems padėti, pagal išgales parūpinti jiems kūno ir dvasios maisto, sielos ne tik jų kūno, bet ir dvasios gerove, ne tik žemišku, bet ir amžinu jų likimu. Argi galima prileisti, kad, kam nors

**PREL. VYT. BALČIŪNAS iš
Romos lankosi JAV, veda
misijas bei rekolekcijas ir
ieško pašaukimų į kunigus.**

Šiandien Bažnyčia stovi akivaizdoje didžiulio uždavinio — moderniajai kultūrai suteikti žmogiškąją ir krikščioniškąją toną. Tai yra darbas, kurio iš Bažnyčios primygtinai saukiasi ir, tikrai sakant, beveik melsite meldžia pats mūsų amžius savo tolimesniam vystymuisi ir pastoviam bei saugiam buvimui... šios misijos vykdymui Bažnyčia pagalbos prašo ypač iš savo sūnų pasauliečių.

Jonas XXIII

būnant tėvu ar motina, nebūtų pareigos būti gerais tėvais; būnant sūnumi ar dukterimi, nebūtų pareigos būti gerais vaikais; būnant mokytoju, gydytoju, ministru, valdininku, tarnaitė, advokatu, siuvėju ar kurpiu, nebūtų pareigos būti sąžiningu ir geru savo specialybės darbininku? O visa šitai juk ir yra ne kas kita, kaip tik tas pats, tik vis kitaip kiekviename pašaukime bei profesijoje pasireiškias krikščioniškasis tobulumas — tiksliau sakant, žmogiškoji krikščioniškojo tobulumo pusė. Taigi kiekvieno krikščionio, kad ir paties mažiausio žmonių tarpe, paskirtis — pasiekti kiek galint didesnę dieviškojo gyvenimo pilnybę dar žemėje ir žavėjimąsi Dievu, Juo ir Jame gyvenant, amžinybėje.

3. Koks yra krikščionis?

Tai netekusių rojaus, praradusių Dievo malonę sau ir savo palikuoniams tėvų vaikas, atgavęs tąją malonę per Kristų, bet be prigimtios darnos; sukrėstas iki pačių savo būtybės gelmių, paliktas su savo maištaujančiomis žmogiškomis aistromis ir įgeidžiais. Tolimesnį malonės augimą reikia išsikiovoti, šaukiantis į pagalbą Dievą ir leidžiant jam savyje veikti. Tenka ne kartą pralaimėti, suklupti, keltis, vėl eiti ir vėl suklupti, bet pergalė gerai kovojančiam užtikrinta. „Pasitikėkite, aš nugalėjau pasaulį“ (Jo. 16, 33) girdisi nuolatinis padrašinimas to, kurs, atėjęs, davė pavyzdį ir pažadėjo pagalbą. Ir

taip, nors silpnas, aistringas ir nepajėgus, pakrikštytasis Dievo malone ir savo pastangomis gali išlikti dieviškojo savo didybės ir pamažu pasiekti jo žmogiškas jėgas viršijančią nežemišką savo paskirtį — krikščionišką tobulumą.

II KUNIGAS

Dabar paklauskime, kas yra kunigas, ką jis turi daugiau, negu eilinis tikintysis, kokia jo ypatinga paskirtis ir koks jis yra kaip žmogus.

Trumpai į tuos klausimus atsako šv. Povilas laiške žydams, aiškindamas, kas yra vyriausias kunigas. Tai žmogus, „paimtas iš žmonių, įstatomas žmonėms tuose dalykuose, kurie liečia Dievą, kad aukotų dovanas ir aukas už nuodėmes, kaip tas, kurs gali pasigailėti nežinančiųjų ir klystančiųjų, nes ir jis pats yra apsiaustas silpnybėmis ir todėl jis turi kaip už žmones, taip ir pats už save aukas aukoti“ (Žyd. 5, 1-3).

I. Kas yra kunigas?

Tai žmogus, „paimtas iš žmonių ir įstatomas žmonėms tuose dalykuose, kurie liečia Dievą“. Tai ne eilinis, o ypatingas Mistinio Kristaus Kūno narys. Tai antrasis Kristus pilnesne to žodžio prasme. Jis pilniau dalyvauja Kristaus, kaip Vyriausiojo Kunigo misijos vykdyme. Kristus dalinasi su juo savo, kaip žmonijos Sujungėjo su Dievu, galiomis ir padaro jį savo ypatingu įrankiu žmonės vesti į Dievą. Per jį Kristus lyg pratęsia savo,

kaip amžinojo Kunigo, kaip žmonių išgelbėtojo, buvimą žemėje. Jam suteikta dieviška paties Kristaus galia teikti kitiems žmonėms sakramentus, ypač atnaujinti Kristaus kryžiaus auką ir atleisti nuodėmes.

Ta galia yra nuostabi. Eiliniai Mistinio Kristaus Kūno nariai jos neturi. Kartą ją gavus, niekas negali jos atimti, nebent tik susiaurinti teisę naudotis ja. Ir nebeinas pareigų, nukunigėjęs kunigas mirštančiam gali atleisti nuodėmes, gali konsekruoti Ostiją ir Vyną. Nors tai yra kai kas labai didžio, bet pašvenčiamoji malonė, įsijungimas į Kristų, dieviškasis gyvenimas, kurį kunigas turi bendrai su eilinais tikinčiaisiais, yra kas tai dar daug didesnio. Taigi tai, ką kunigas kaip eilinis tikintysis turi antgamtinio, žymiai prašoka tas dovanas, kurias jis gauna iš Dievo kaip kunigas.

2. Kokia yra kunigo paskirtis?

Kunigo paskirtis yra būti tarpininku tarp Dievo ir žmonių. Tam jis „paimtas iš žmonių“ ir „įstatomas žmonėms“. Įstatomas, kad eitų ir mokyėtų visas tautas, kad „aukotų dovanas ir aukas už nuodėmes“, kad duotų tikintiesiems dieviškąjį gyvenimą palaikantį ir ugdantį maistą, dalintų Duoną, kuri apsaugo nuo amžinosios mirties. Kunigo paskirtis — mokyti žmones, ko mokė Kristus; teikti jiems sakramentus, kuriais Dievas duoda savo malonę, dieviškąjį gyve-

Ryšys tarp Bažnyčios ir pasaulio reikalauja, kad pasauliečiai apaštalai įsijungtų į darbą. Pasaulio pašventinimas yra pasauliečių darbas; žmonių, kurie artimai susirišę su ekonominiu ir socialiniu gyvenimu ir kurie dalyvauja įstatymų leidime.

Pijus XII

Pilnas Evangelijos skelbėjas nėra nei vien pakrikštytas krikščionis, nei vien kunigas, o krikščioniška bendruomenė. Pagrindinė celė apaštalavime yra savos rūšies organiškas junginys, neišskiriama pora — kunigas ir pasaulietis.

Kardinolas Emmanuel Suhard

nimą. Tai aukščiausia tarnyba artimui, kokia tik gali būti, ipareigojanti visiškam pasiaukojimui. “Kaip žmogaus Sūnus atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir atiduoti savo gyvybės daugeliui atvaduoti” (Mt. 20, 28), taip ir kunigas privalo būti visų tarnas, būti auka už kitus. Žodžiu, darbais ir pavyzdžiu jis turi būti kelrodžiu bei vadu kitiems į Dievą. Ir šitai pareikalauja iš jo ypatingo tobulumo, didesnio negu iš eilinių tikinčiųjų. Be šio tobulumo kunigas gali sukompromituoti savo ne tik kaip kunigo, bet ir kaip krikščionio paskirtį, gali pats prarasti dieviškąjį gyvenimą, o su juo ir Dievą ir savo amžinąją laimę ir kitus pastūmėti į amžinąją pražūtį.

3. Koks yra kunigas?

Nežiūrint šios ne eilinės paskirties, kunigas yra toks pat silpnas žmogus, kaip ir visi kiti. “Jis turi kaip už žmones, taip ir pats už save aukas aukoti..., nes ir jis pats yra apsiaustas silpnybės”. Šituo jis yra visų brolis. Gimtosios nuodėmės pasėkos jame pasilieka, kaip ir kituose. Tik viena Marija buvo nuo jų laisva. Net toks dvasios milžinas šv. Povilas, kuriam pats Kristus, lyg Šv. Dvasios ugnimi, įbrėžė apaštalo pašaukimą ir kurs degė troškimu visą pasaulį lai-

mėti Kristui, skundėsi: “Aš, tiesa, gėriusi Dievo įstatymu, žiūrint vidujinio žmogaus, bet matau savo sąnariuose kitą įstatymą, pasipriešinantį mano proto įstatymui ir darantį mane belaisvį nuodėmės įstatymo, kurs yra mano sąnariuose” (Rom. 7, 22-23). Ir giliausioje prisilėgime jis sušunka: “Nelaimingas aš žmogus! Kas mane išvaduos nuo to maraus kūno!”

Kaip puikiai suprantamas šis nusiskundimas kiekvienam kunigui ir kaip daug atlaidumo, supratimo bei atjautimo — vietoj taip dažnos aštrios ir negailestingos kritikos — jie turėtų įkvėpti eiliniams tikintiesiems.

Tas pats šv. Povilas vienu atžvilgiu žmogišką kunigo silpnumą vertina teigiamai. Kunigo silpnumas padeda geriau suprasti kitus ir labiau jiems padėti. Kaip tik dėl to, kad “jis pats yra apsiaustas silpnybės..., jis gali pasigailėti nežinančių ir klystančių”.

Nusiskundęs taip tragiškai pajustu savo silpnumu, anas didysis apaštalas čia pat visiems visų laikų savo broliams kunigams, o kartu ir kiekvienam krikščioniui, nurodo, kas gali padėti iškilti virš ano silpnumo ir likti nugalėtoju: “Dievo malonė per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų” (Rom. 7, 25); ypač pašaukimo malonė.

Redakcijos pastabos

Trumpai buvo pažvelgta, kas yra pasaulietis, kas kunigas ir kokie yra jų uždaviniai. Tiek kunigas, tiek pasaulietis turi ir žmogiškųjų ir antgamtinių savybių. Žmogiškąją prigimtį mi ir dieviškąją pašaukimą per krikštą — lygūs: silpni, bet ir didingi, nes Dievo malone tapę įsūnytais Dievo vaikais. Kunigas, šalia to, yra gavęs galią atnašauti Mišių auką ir teikti kai kuriuos kitus sakramentus. Visgi Mišių aukoje ne tik kunigas, bet ir pasaulietis — visa krikščioniškoji bendruomenė — aukoja Kristų ir save Tėvui. Dėl to teisėtai kalbama ir apie pasauliečių kunigystę. Tačiau konsekrovimo galią turi tik kunigas, kuri jam duota ne tiek jo asmeniniam, kiek krikščioniškosios bendruomenės labui. Pagaliau ir pasauliečiui ir kunigui pridera savo visu gyvenimu išpažinti ir liudyti Kristų.

Visi tie pasauliečių ir kunigų besimezgantys uždaviniai rodo ne tik reikalą nei nepervertinti, nei nenuvertinti vienos ar kitos pusės, bet taip pat būtinumą tarpusavės pagarbos, didesnio sugyvenimo bei tampresnio bendradarbiavimo, nes, tik vieni nuo kitų priklausdami, jie tegali savo uždavinius sėkmingai atlikti. Atsinaujinančios Bažnyčios dvasioje tą faktą mes vis labiau atpažįstame.

ALGIMANTAS KEZYS, S. J.

HUGH EDWARDS

NIEKADA nepamiršiu ano žiemos vakaro, kada pirmą kartą pamatčiau Tėvo Kezio kūrybos darbus Lietuvių Jaunimo Centre Čikagoje. Po kelionės sniegotos, mano įsivaizdavimu, lietuviškos žiemos metu, atradau nuostabią parodą fotografijų, atitinkančių mano nuomonei apie puikų lietuvišką meistriškumą ir techninių priemonių pagarbų vartojimą. Tačiau vis iš naujo peržvelgiant tuos paveikslus man didžiausią ir nebeišdildomą įspūdį paliko tai, kad jie apreiškė patį autorį ir jo santykį su pasauliu. Buvo tikrai džiugu matyti fotografijas, kurios nekėlė nesuprastų ir iškreiptų problemų (atrodo, kad kiekvienam sunkiam laikotarpy žmonės nori dauginti problemas, gal būt, tam, kad išsiblaškytų ar nesvarstytų tų, kurios yra reikšmingesnės, neatmestinos, su jais visada liekančios; dažnai mes išpučiame visai nė nekentėjusių žmonių teigimus apie jų tariamą kančią). O čia prieš mus buvo tiesus žmogus, atskleidžiąs naują tikrovę, kuri, vis artimiau su ja susipažinus, atrodė lygiai reali, o gal net realesnė už kitas. Šios

fotografijos reprezentuoja filosofiją, kuri gali drąsiai stoti prieš bet kokią trapų laikinumą ir kuri iš už baimės ir nusivylimo šydo remiasi pagrindinėmis tiesomis.

Daugumas tų paveikslų buvo iš Europos; tik keletas — iš Amerikos. Pereitą rudenį buvo suruošta kita fotografijų paroda, vien iš pasaulinės Niujorko mugės. Nenuvertinant ankstyvesniųjų paveikslų tenka pastebėti, kad ji atskleidė nuostabią pažangą tiek objektų atrinkimu, tiek į juos žvelgimo asmeniškumu. Pasaulinė mugė buvo padaryta astronominis skaičius nuotraukų — ir jų bus dar daugiau, tačiau net žymių profesionalų darbai nerodo nieko, kas verstų jais gėrėtis. Tėvas Kezys įsijautė į pasaulinę parodą panašiai, kaip gabus kompozitorius įsijautė į fugai parinktą temą. Vertingiausia, ką jis mums čia davė — tai jo nuostabiai objektyvus (ne indiferentiškas) žvilgsnis. Tos fotografijos yra nuo kitko nepriklausą objektai, pristatantys rodomus dalykus, kaip niekas iš mūsų jų nematytų ar net neapmąstytų. Lauktina, kad tie paveikslai būtų tik overtiūra jo tolimesnių darbų, kuriais Tėvas Kezys mums apreikštų Ameriką per savo žvilgsnio prizmę, tuo būdu praplėsdamas mūsų pačių akiratį aplink mus.

Šioje Meno Instituto parodoje yra padaryta kruopšti atranka iš visų Tėvo Kezio darbų. Čia rodomų fotografijų rinkinys pakankamai įrodo jų fotografuotojo tikslą ir neklaidų sugebėjimą šį tikslą atsiekti. To pasekoje gaunamas reikšmingas skaičius harmoningų teiginių, kuriems nereikia disonansų ar pertempimų apreikšti neribotus juodų - baltų tarpsnių pasikeitimus. Spalvos čia perduodamos taip pat juoda-balta priemonė, tevariojant jas ne spektru, bet abstrakčiai. Čia viena forma nėra pigiai pakeičiama kita taip, kad vienas objektas sugestijonuotų kitą (kas yra vienas mėgiamųjų modernaus meno triukų); simbolizmo čia beveik visai nėra. Dėl to objektai atlieka tik savo natūralius ir teisėtus vaidmenis. Svarbiausia, kad tai yra fotografijos, o ne tariamų abstrakčių paveikslų faksimilės ar reprodukcijos. Jose nėra jokios žymės nereikalingo ar tyčia daromo eksperimentavimo: priemonės parengiamos ne dėl to, kad malonu jas vartoti, bet kad jos tinka tam, ką menininkas nori išreikšti. Objektas, jo teigimas ir galutinė išraiška yra lygiai vienodai išvystyti taip, kad jie nėra ištraukiami per dinamišką išvystimą, bet sudaro vienumą. Kompozicijos sukuriamos didelėmis ir paprastomis formomis. Dažnai puikiai panaudojami siluetai — ne pademonstruoti tamsos dominuojančią sąvaybę ar jėgą, bet akcentuoti šviesos tyrumo variacijas: objektai artimose ir tolimose distancijose padedami vienas šalia kito taip netikėtai, kad kartais sukurama iliuzija, tarsi jie būtų toj pačioj plotmėj, o figūrų judesiai ant laiptų ir keltuvų dažnai primena Dantės pragarą, skaistyklos ar dangaus kelionę erdvėje.

Tai fotografijos, pajėgios nuvesti į sudėtingą kontempliacijos filosofiją. Tačiau jos kalba kiekvienam ir džiugina kiekvieną, nes jos yra paprastos, autentiškos ir sąvayje slepiančios gilų ir neišblaškytą pergyvenimą.

HUGH EDWARDS, Čikagos Meno Instituto fotografijų skyriaus kuratorius, parašė šį straipsnį specialiai mūsų žurnalui, tebevykstant Algimanto Kezio, S. J., parodai tame institute šių metų V. 22 — VII. 18. Pereito ir šio numerio nuotraukos — iš tos parodos.

MEILĖ ŠEIMOJE

II

PROF. DR. VYTAUTAS BIELIAUSKAS

PAGRINDINIS MEILĖS APRAŠYMAS

Aprašydami įvairias žmogiškos meilės rūšis, kaip lytinę meilę, romantinę meilę, erotinę meilę ir etinę meilę arba Caritas, mes vis dėlto nedavėme meilės definicijos. Dėl to dabar mes norime atkreipti dėmesį į meilės, kaip tokios analizę ir mėginti atsakyti į klausimus: kas yra tas, kurs myli; dėl ko mes mylime; kaip meilė paveikia asmenybę ir kaip meilė skiriasi nuo panašių jausmų.

Tarpžmogiškoji meilė yra jausmas, kuriuo yra išreiškiamas stiprus prisirišimas prie kito asmens, kuris yra suprantamas kaip vertė. Šis prisirišimas yra toks stiprus, kad mylįs asmuo yra linkęs laikyti net savo egzistenciją beprasme be žmogaus, kurį jis myli. Mylimas asmuo yra suprantamas idealu, kuris praturtina mylinčiojo asmenybę. Esmėje mylintysis yra nepatenkintas savimi, jei jis prie savęs negali prijungti savo meilės objekto. Šis nepasitenkinimas savimi, šis jautimas savyje pilnumos trūkumo sukelia tam tikrą nerimą ir verčia žmogų ieškoti meilės objekto.

Tur būt, pagrindinis savimi nepasitenkinimas to, kuris pasirošęs mylėti, yra pergyvenamas vienatvės pajautime. Meilė yra vaistas prieš vienatvę. Meilėje žmonės patiria vienas kito artumą. Šiame artume susitinka dvi vertės: mylinčiojo ir mylinčiosios,

kurios viena kitą papildydamos tarsi kuria naują vertės vienetą. Bet ne tik nauja vertė išauga meilėje. Meilės pagalba ir mylinčiųjų asmenybės vertė pakyla. Jei aš myliu, tai aš ne tik praturtėju kito asmens vertę, bet ir savo asmenybe duodu tam tikrą savitą vertės supratimą tai, kurią aš myliu.

Turint galvoje, kad asmuo, kurį aš myliu, yra man specialioji vertė, aš būsiu linkęs šią vertę ne tik stebėti, bet aš taip pat norėsiu ją turėti tikrai sau. Dėl to, iš šito punkto žiūrint, meilė visada turi savyje šiek tiek savinaudos ir pavydo jausmo. Asmuo, kurį aš myliu, yra vienkartinis atsitikimas, ir dėl to aš negaliu jo su nieku dalintis. Tiesa, yra autorių, kurie galvoja, kad meilė neturi vietos pavydui, bet mes su jais nesutinkame ir galvojame, kad ten, kur visiškai nėra pavydo, nėra nei meilės. Žinoma, nenorėdamas dalintis mylimu asmeniu su kitais, aš turiu būti įsitikinęs, kad aš turiu savyje visas reikalingas vertes. Bet turėti savyje vertes reiškia būti asmenybe. Dėl to mes sutinkame su T. Reik, kuris sako, kad "mylėti reiškia būti asmenybe" ("On love and lust", 1957).

Nėra abejonės, kad asmenybė vystosi ir keičiasi per visą žmogaus gyvenimą. Dėl to asmenybė keičiasi ne tik prieš mylint, bet ir po to, kai išimylima. Faktinai net yra lauktina, kad mylinčiųjų as-

Psichologijos prof. V. Bieliauskas rašo: "Daugelis žmonių šiandien Vakaru kultūroje gyvena nuolatinės romantikos iliuzijoje. Jie laukia, kad jų romansas tęstųsi ir po vedybų ir jie yra priversti pergyventi didelių nusivylimų." Kas tad yra tikra meilė šeimoje? Į tai autorius atsako šiame straipsnyje.

menybė keisis, nes meilėje asmenybė yra praturtinama ir išplečiama. Žinoma, yra natūralu, kad kiekvienas vystymasis turi savo ribas ir kiekvienas asmenybės augimas turi savo nedateklus. Negalima laukti, kad mylis žmogus pasidarys visais atvejais tobulas, ir, kaip patirtis rodo, daugelis mylinčiųjų yra gana toli nuo tobulybės. Bet realioji meilės pusė, kuri skiriasi nuo romantikos, pramato tam tikrą galimybę kito žmogaus klaidoms ir netobulumams. Meilė savyje turi tam tikro didžiadiškusio ir tolerancijos, ko neturi romantika. Žmogus mylėdamas tiki ne tik savo psichologiniu augimu ir plėtote, bet tą patį jis prileidžia ir savo numylėto objekto atžvilgiu. Dėl to meilėje yra šiek tiek vietos ir pagarbai kito asmens atžvilgiu. Vertindamas mylimą asmenį, aš matysiu, kad jis turi savybių, kurių aš neturiu, bet jos gali būti kaip tik tos savybės, kurios būtinai reikalingos manųjų papildymui. Dėl to aš nesistengsiu "perauklėti" mylimą asmenį ir žinosiu, kad meilė reiškia vienas kito papildymą, o ne vienas kito būdo savybių ištrynimą. Meilė įjungia savyje priėmimą ir davimą, ir šis meilės davimas skiriasi nuo bet kokio kito davimo tame, kad meilėje viskas vyksta savanoriškai ir be sąlygų. Jei aš myliu savo partnerę vien dėl to, kad ji viską daro tik taip, kaip aš noriu, aš nustatau savo meilei sąlygas ir verčiu ją užsitarnauti savo

meilę. Bet užsidirbta meilė nėra meilė; tai yra tik prekybinis susitarimas.

Meilė taip pat skiriasi nuo simpatijos ir pasigailėjimo jausmo. Pastaruosiuose jausmuose mes rodome norą sumažinti savo artimo skausmą ar priespaudą, bet mes tai darome be intencijos dalintis savo egzistencija su juo. Pasigailėjimas nėra meilė, ir, jei šie du jausmai yra sumaišomi, padėtis gali sudaryti sunkumų. Esmeje meilė yra net priešinga savęs gailėjimosi jausmui. Asmuo, kuris nuolatos gailisi savęs, nemans, kad jis yra vertas meilės. Ir tas, kuris galvoja, kad jis nėra vertas meilės, gali būti tikras, kad jis jos yra nevertas. Savęs gailėjimasis ir stiprūs menkavertystės jausmai, kaip ir kiti neurotiški mechanizmai, daugumoje meilę gali tik pažeisti, o ne sustiprinti.

Kalbant apie meilę, negalima išvengti keleto žodžių ir apie lytį. Anksčiau pastebėjome, kad meilė ir lytis yra du skirtingi dalykai; bet dabar norime pastebėti, kad jos abi turi vieną bendrą bruožą, kuris duoda galimybę jų integracijai. Minėjome, kad meilėje mes mėginame patirti kito asmens artumą ir tuo būdu nugaltėti vienatvę. Lytiniuose santykiuose taip pat yra labai konkretus būdas dviejų individų suartėjimui. Kai meilė ir lytis yra suvienijami, jos abi gali duoti galimybę patirti kito artumą ir dalintis emocijomis, pilna ta žodžio prasme,

įjungiant visą skalę: konkrečius ir abstrakčius kelius. Kai lytinis aktas yra atliekamas pagal Dievo ir žmonių nustatytas normas ir kai jis yra sujungtas su meile, net patsai lytinis aktas įgauna naują formą. Gili meilė pakeičia ne tik psichologinę, bet net fiziologinę žmogaus patyrimų pusę.

Paminėję faktą, kad idealiausiai atvejuje meilė ir lytis yra integruota patirtis, turime pastebėti, kad tai dar nereiškia, kad tik tie, kurie turi teisę naudotis lytiniais malonumais, gali mylėti. Galima mylėti ir be lytinio patyrimo; galima meilę sublimuoti. Yra žmonių, kurie išsirenka savo meilės objektais idealus, o ne konkrečius žmones. Čia aš turiu galvoje dvasiškius ir taip pat genijus. Kai kurie tokie žmonės gali tiek daug pasinerti į savo darbą, kad jie neturi laiko meilei; tikrumoje ir jie myli, bet jų meilė yra kitokia. Ir dėl to, kad jie taip pat myli, jų asmenybės nenukenčia, nors jų asmeniškai patogumai yra visuomet surišti su auka dėl idėjos. Žinoma, tie asmenys, kurie nemyli dėl to, kad jie nėra subrendę šiai patirčiai, Čia nepriklauso; jų asmenybės vystymasis bus visuomet sumažintas.

MEILĖ IR ŠEIMA

Davę teoretinių meilės pagrindų santrauka, dabar pamėginkime ją pasvarstyti ve-

dybų ir šeimos ribose. Minėjome, kad šeima ir meilė yra du skirtingi dalykai. Yra filosofų, kurie galvoja, kad meilė ir vedybos yra du priešingi dalykai, bet nebūtų sunku įrodyti tokios pažiūros klaidingumą, ypač turint galvoje, kad žmonijos istorija niekuomet nerodė, kad meilė ir šeima negali būti kartu; jei taip būtų buvę, tai svarbūs pakeitimai būtų jau seniai padaryti šeimos institucijoje. Nežiūrint šito, reikia sutikti, kad meilė pergyvena naują fazę, kai ji yra apvainikuojama šeimyniniu gyvenimu. Kai kurie žmonės, galbūt, kaip tik dėl to ir nusivilia, kad jų meilė pasikeitė ar net sustojo po vedybų.

Daugelis po vedybų klausia savęs: "Kas atsitiko su mūsų priešvedybine meile?" Atrodo, kad tas saldus meilės jausmas, kuris buvo taip stiprus prieš vedybas, kažkaip pranyksta, kai šeimyninis gyvenimas tęsiasi. Dėl to kai kurios žmonos nori, kad jų vyrai joms kasdien kartotų, kad jie jas myli. Taip pat yra tokių, kurie, prieš vedybas galvoję, kad jie myli savo partnerį, vėliau ima galvoti, kad visa tai buvo tik didelė klaida. Turint šitai galvoje, meilės problema šeimyniniam gyvenime yra aiškiai didesnė, negu būtų galima laukti. Pagrindiniai sunkumai, tur būt, yra mažiau surišti su pačia meilės sąvoka, o daugiau su gana savotišku vedybų supratimu.

Justus Schiffers savo knygoje "Healthier Living" (1954 250 psl.) yra pastebėjęs: "Šiandien Amerikoje, be abejo, kultūros įtakoje nėra nė vieno tikėjimo, kuriuo būtų stipriau tikima ir laikomasi, kaip įsitikinimas, kad meilė yra universalinis problemų

sprendėjas, kad "meilė viską nugalė", kad, jei vyras ir moteris vienas kita įsimyli ir lieka šitoje meilėje, tai jų gyvenimas bus sėkmingas ir niekas kitas nėra svarbu. Didžioji spraga Amerikos "auklėjimo meilei" buvo ir tebėra nesugebėjimas surasti ir perduoti informaciją, kaip pradinę romantišką meilę sėkmingai transformuoti į pastovią vedybinę meilę".

Daugelis šių dienų vedybų yra meilės vedybos, kuriose meilė yra identifikuojama su vedybomis arba vedybos su meile. Šiose vedybose jaunieji rengiasi gyventi medaus mėnesį be pabaigos, kur viskas eis, kaip jie nori ir kur jie galės užmiršti savo baimes, vargus ir bėdas. Medaus mėnesyje yra galima būti neatsargiam; nelaukiama, kad jaunieji tada galvotų apie darbą ir savo kitas pareigas. Žmonės tai supranta, bet jie taip supranta, kad šis nerūpestingas periodas yra gana trumpas. Be to, šis bendrai priimtas socialinis - romantinis nerūpestingumas negali būti inkorporuotas vėliau į šeimos gyvenimą. Romantika yra nuotykių ieškojimas, mėginimas, drąsus neatsargumas. Kai du žmonės nutaria pabaigti savo romansą ir vestis, jie faktinai paskelbia vienas kitam ir sau, kad jie jau rado lobį ir kad jų ieškojimas jau yra baigtas. Tikrumoje romansas pasibaigia ten, kur šeima prasideda; bet daugelis žmonių šiandien Vakarų kultūroje gyvena nuolatinės romantikos iliuzijoje. Jie laukia, kad jų romansas tęstųsi ir po vedybų, ir jie yra priversti pergyventi didelius nusivylimus. Daugelis praleidžia visą savo vedybinį gyvenimą, mėgindami atgauti

savo jaunesnius romantiškus momentus; bet tikrumoje jie lieka nusivylę ir nepatenkinti, nes tai jiems nepasiseka. Šis nelaimingumas daugumoje nepareina iš išorės, bet iš paties žmogaus vidaus; jis yra pasėka neišmintingų atsinešimų ir stokos realistiškos pažiūros į šeimos instituciją. Romantika ir erotinė meilė gali porą nuvesti prie altoriaus, bet tai tik viena paveiklo pusė. Meilė vedybose ar šeimos meilė vedybomis nėra išsprendžiama: ji lieka nauja užduotimi ir problemų nauja sritimi kiekvienai porai.

Galime tvirtinti, kad kiekviena vedusiųjų pora turi išmokti vedybinę meilę po vedybų. Šis mokymasis nėra lengvas, nes jis dabar turi būti atliekamas dviejų žmonių ir daugumoje veik visai be kitų pagalbos. Paprastai naujai vedusieji kankinasi kurį laiką, kol jie suvokia, kas yra vedybinė meilė jų atvejuje. Mes galime kalbėti apie vedybinės meilės principus, bet jų pritaikymas bus skirtingas kiekviename atvejuje. Šitai yra priežastis, kuri taip apsunkina išvystymą bendrųjų principų, kurie turėtų visuotinę reikšmę.

Dabar prisimindami, kas anksčiau buvo sakyta apie meilę, jos rūšis ir jos skirtinumą nuo kitų panašių jausmų, norėdami meilę stebėti vedybose, turėsime padaryti mažutę pataisą. Sakėme, kad meilės tikslas yra būti mylimu ir taip pat nugalėti vienvė. Dalinimasis savo egzistencija buvo viena iš svarbiausių meilės bruožų. Vedybose dalinimuisi yra duotos visos reikalingos sąlygos; taip pat vedybose vienvė esminiai sumažinama. Vedybų esmė yra

tame, kad du žmonės yra sujungiami visam jų gyvenimui ir paliekami gyventi kartu ir pačiame didžiausiame žmogiškajame artume. Kadangi artumas ir bendrumas yra šeimos institucinė charakteristika, tai meilė čia turi ieškoti kitokių jai savitų bruožų, jeigu ji nori išlaikyti savo veidą. Kalbėdami apie Platono meilės supratimą, minėjome, kad, pagal jį, meilės stimuliuotojas yra Eros. Viena iš pagrindinių Eros savybių yra jo kūrybingumas. Be abejo, vedybinėje meilėje yra ir turi būti erotinių elementų. Bet joje kūrybingumo bruožas įgauna naują prasmę. Yra lauktina, kad normaliname atvejuje vedybos bus vaisingos. Vedybinėje meilėje pora ne tik dalinasi savo egzistencija, ne tik dalyvauja kaip vienas tas dvasiniuose ir kūniniuose malonumuose, bet taip pat ši dviejų žmonių jungtis yra vaisinga ar produktinga. Vaisingumas ir produktingumas gali būti imami įvairia prasme. Vaisingumas gali būti išžiūrimas vaikų turėjime; gali būti produktyvumas naujos egzistencijos statyme; gali būti vaisingumas ir produktyvumas socialinėje, mokslinėje ir literatūrinėje kūryboje. Meilė šeimoje turi apimti visas galimas sritis, todėl ji apima ir lytį. Lytis yra labai svarbus faktas vedybiniame gyvenime. Bet lytis yra tik vienas meilės išreiškimo būdas. Yra ir kitų būdų, kurie negali būti pamiršti. Pavyzdžiui, realizavimas fakto, kad abu vedybų partneriai yra vertės, kas turėtų padėti jų tarpusavei pagarbai. Taip pat realizavimas fakto, kad mes gyvename netobulame, trūkumų pilname pasaulyje. Žmonės taip pat nėra

čia tobuli. Nėra tobuli nei vedusieji. Žmogus, kuris myli, tai žino. Tuo būdu vedybinė meilė įgalina vedusiuosius priimti vienas kito klaidas su kantrumu ir be nepasitenkinimo. Kadangi vedybinė meilė yra kūrybinga, tai vedusieji stengsis vienas kitam padėti, bevystydami savo talentus ir beplėtodami vienas kito asmenybes. Vedybinės meilės kūrybingumas yra taip pat išreikštas galėjimu gimdyti vaikus. Bet, kai vaikai pradeda atsirasti, vedybinė meilė vėl yra naujai pataisoma, nes dabar ji pasidaro šeimynine meile, kuri įjungia į save ir vaikus, ir vedusiuosius. Toliau, šeimyninės meilės kūrybinumas bus išreikštas vaikų augime ir jų auklėjime. Vedybinė meilė turės būti daug kartų pataisoma šeimai beaugant, ypačingai tada, kada tėvas ir motina vėl liks vienu du, vaikams lizdą apleidus. Kartais ši meilė atrodys tyloj glūdinti, o kartais ji bus labai išraiški ir aktyvi; kartais ji bus sujungta su didelėmis lytinėmis patirtimis, o kartais ji bus išreikšta bendra malda ir bendru skausmu. Vedybinė meilė yra daug ir dažnai mėginama ir tai yra teisinga, nes kaip ji galėtų būti tvirta ir nepakeičiama, jei ji nebūtų išbandyta ligi kraštutinumų. Vedybinė meilė duos tam tikrą saugumą partneriams; juodu dirbs kartu, o ne vienas prieš kitą. Varžybos vedybose gali atsiekti tik vieną tikslą:

užminuoti meilę, nes jos veikia prieš pagrindinius šeimos tikslus. Ten, kur vyksta varžybos, yra nepasitikėjimas ir tarpusavio įvertinimo stoka.

O dažnai varžybose kitas net nematomas, koks jis yra, nes jis ar ji yra vertinami kaip priešai.

Yra įdomu konstatuoti, kad meilė nėra tik vienintelis jausmas vedybose. Jei norima, kad meilė augtų, turi būti puoselėjami ir kiti jausmai, kaip atjautimas, pasitikėjimas, pagarba, atvirumas, o taip pat taurumas, savivalda ir pasiaukojimas. Jie visi yra reikalingi geresniam supratimui vienas kito ir gilesnei meilei. Pilnai suprasta meilė sumažina vienatvę ir panaikina savinaudą, nes tas, kuris myli, nėra vienas, o savinauda negali mylėti.

Meilė yra pagrindinis jausmas vedybose, kaip ji yra ir pagrindinis jausmas žmogaus gyvenime. Šitai tinka ne tik žmonėms, bet meilė peržengia žmogiškąją plotmę ir pasiekia net dievišką aukštį. Pagaliau juk žinome, kad pasaulio kūrimas ir jo atpirkimas įvyko po meilės ženklų. Tinkamai suprasta vedybinė meilė yra svarbi ne tik vedyboms ir šeimai; ji yra kelias, kuris gali mus vesti į bet kokios meilės šaltinį — Dievą. Kiekviena šeiminio gyvenimo pasireiškime mes galime rasti dievišką elementą ir tas pats dieviškas elementas yra vedybinėje meilėje.

MEILĖS TĘSTINUMUI užtikrinti kiekvienai porai yra būtina savu būdu (o kiekvienam poros partneriui — savo specialiu keliu) nepailstamai siekti savo asmenybių praturtinimo. Geriausia, kai abu partneriai bendrai tarnauja tam pačiam idealui — menui, socialiniam teisingumui ar virš visko — Dievui.

Ignace Lepp

DALYVAVO TRYLIKA

1965 m. „Laiškų Lietuviams“ konkurso suaugusiųjų trečiąją premiją laimėjęs straipsnis

VIKTORIJA ŠMAIŽIENĖ

Pagaliau atėjo ir Ramintos Žygeliinės eilė. Ji priėjo prie pirmininkės stalelio, virpančiomis rankomis susitvarkė kelis prirašytus popieriaus lapus ir pažvelgė į susirinkusias. Širdis gi baladojosi pačiame gerklės gale... O, kaip ji ne kentė to savo jaudinimosi!

— Gerbiama pirmininke ir mielos susirinkusios, — prabilo Raminta. — Pereitame, sausio mėnesio, susirinkime, mes penkios taip lengvai pasiėmėm išgvildinti ir pateikti diskusijoms temą „Santykiai tarp tėvų ir bręstančio jaunimo“. Tačiau, kai susėdusios pradėjome dirbti, tai pasijuto me išplaukusios į jūras-marias... Nei galo nei krašto nesimatė. Tikrai, nežinojome ir nesuradome, iš kurio galo pradėti. Čia tiek medžiagos, tiek įvairios medžiagos!

— Tada nutarėm darbu pasiskirstyti. Stasė Morkūnienė pasiėmė religinę temos dalį, Ona Paukštienė — tautinę, Zita Orvydienė — socialinę ir Danutė Zubrienė — dorinę. Man teko paruošti įvedamąjį ir baigiamąjį žodį.

Čia Žygeliene giliai atsikvėpė, o jos širdis, kaip paprastai, po kelių pirmųjų sakinių, jau buvo nurimusi. Raminta, susimąsčiusi, lėtai perbraukė ranka, lyg lygindama, savo lapus ir pradėjo:

— Pradžiai panaudosiu svetimus žodžius: „Gyvenimas yra rimtas uždavinys, kurio išsprendimui žmogui tik vieną kartą amžių bėgyje duodama keliasdešimt metų“ (I. Klug).

Mums gi, lietuviams, tas uždavinys daugiau negu rimtas. Jis komplikotas. Jis pilnas klystelių. Komplikotas tuo, kad esame atplėšti nuo savo žemės ir išblaškyti po visą pasaulį. Klystkeliai? Pasikeitė aplinka, pasikeitė gyvenimo sąlygos. Lapas, ant kurio mūsų, kaip lietuvių tautos vaikų, uždavinys išrašytas, likimo suplėšytas į gabaliukus ir išmėtytas po visą pasaulį. Mes turime atpažinti jo dalelytes, rinkti jas, kruopščiai dėlioti, kad sudarytume vėl vieną vienetą ir, vieni kitų padedami, garbingai tą mums skirtą uždavinį išspręstume. „Nieko neturime savo“, sako šv. Bernardas, „o tik laikas yra mūsų“. Laikas gi nestovi vietoje. Štai, man bekalbant, jau praėjo pora minučių ir — nei vienos sekundės man niekas nebegrąžins. Taigi imkime tai, kas mūsų, ir padarykime ką tik galime geriausio!

— Malūno ratas smagiai sukasi, kai ant jo verčiasi pylimu sutelktas vanduo. Jei tą pylimą suardytume, upė pakriktų, pasiskleistų gal mažomis vagelėmis. Tada ir malūnas sustotų, ir liktų pasmerktas tik vaiduokliams gyventi iki visiško sunykimo.

— Taigi, ką pražiopsome, ko nepadaro me šiandien, tai eina į nuostolius pačiam žmogui, o per jį visai tautai. O jei ką blogai darome, tai tie darbai, kaip pikto sėklos, sudygs apleistose dirvose ir savo stagarais badys mūsų sąžinės akis... Tai bus etiketė, kurią

kitataučiai prisegs lietuviui prie krūtinės.

— Peržvelkime tad šiandien pačią opiausią gyvenimo uždavinio dalį — tėvų santykius su savo bręstančiais vaikais — jaunuoliais. Pasidairykime, ar teisingu keliu einame. Pasi-stenkime išjungti savo „aš“ ir pasižiūrėti į save iš šono. Jei darome klaidų, tai nebijokime patys sau prisipažinti. Jei sugebėsime tai padaryti, tai jau pusė darbo bus atlikta. Tada beliks tik sekti savo sąžinę.

— Žinau, kad labai sunku yra pakaltinti kuo nors save. Bet, iš kitos pusės, juk visi kiti mato tavo klaidas! Kas, kad jie tau to nesako, bet jie juokiasi iš tavęs, tavo blogu pavyzdžiu stato, tyčiojasi. „Ne kiekvienas didelis darbas yra geras, bet kiekvienas geras darbas yra didelis“, pasakė Demostenas. Taigi, iš mūsų niekas nelaukia stebuklų. Tebūnie kiekvienas, nors mažiausias, mūsų darbas geras, ir kiekvienu tuo darbu mes padėsime po vieną plytą savo tėvynės išlaisvinimo ir atstatymo tvirtovei.

Raminta Žygeliene valandėlei nutilo. Stebint jos veidą galėjai spėti, kad šiuo metu ji klaidžioja, kur nors palei Šešupę... Staiga ji „sugrįžo“, pasiėmė savo popierius ir, pakvietusi sesę Oną Paukštienę, nuėjo į savo vietą.

* * *

— Tarp praeities, — prabilo Ona, — kur yra mūsų atsiminimai, ir tarp ateities, kur yra

mūsų viltys, dar yra dabartis, kur yra mūsų pareigos. Parašė G. Palau.

— Jau esame savo spaudoj plakami ir kryžiuojami už apsilaidimą savo, kaip lietuvių, pareigose. Tačiau, atrodo, kad geras materialinis gyvenimas “užgrūdino” mūsų odą — nebejauciame. Blizgančio dole-riuko žvangėjimas užgulė mūsų ausis — nebegirdime.

— Tarnybos reikalais man tenka gerokai pavažinėti ir, žinoma, daugiausia toliau nuo didesnių centrų. Tenka lankytis lietuvių kolonijose, kur jų skaičius svyruoja tarp kelių dešimčių ir dviejų - keturių šimtų. Išnaudoju kiekvieną progą susitikti su savo tautiečiais. Tenka būti įvairiuose susibūrimuose ir privačiuose lietuvių namuose.

— Beveik visur, su labai mažomis išimtimis, lietuviai tikrai gerai įsikūrę. Labai re- ta šeima neturi savo namo ar automobilio. Žodžiu, mūsų tautietis ištvermingas ir ga- bus. Nors ir tuščiomis rankomis į svetimą kraštą atkelia- vęs, bet per 16-17 metų, ne tik kad turi beveik visa, ką šian- dien modernus pasaulis pasiū- lo, bet ir juodai dienai, atro- do, apsirūpinęs.

— Kitaip tačiau atrodo mū- sų lietuviškos dvasios reikalai. Tų, kurie ką nors daro, tėra saujelė. Neretai visas veikimas tesusideda iš vieno kito minė- jimo, poros gegužinių, šokių vakarų, šiaip taip suklijuoto vaidinimo. Tuojau, greta ši darbą dirbančių žmonių — mi-

nios kritikų! Ne kūrybingos ir skatinančios kritikos, bet griauinančios ir niekinančios... Beveik po kiekvieno, kad ir sunkiausiose sąlygose, su ne- mažu pasiaukojimu padaryto darbo, kas nors kam nors už- kliūva ir lieka sukandžiota širdim ir siela.

— Visų gi tų žmonių tarpe yra mūsų bręstantis jauni- mas... Ar visa tai matęs, o gal patyręs, jis panorės stoti į lie- tuvių veikėjų ir kovotojų ei- les?

— Jaunimas atsiminimų apie Lietuvą neturi, nes jis jau gi- męs svetimoje žemėje. Vilčių Lietuvos ateiviai turi ir turės tiek, kiek mūsų karta sugebės įdiegti ir išugdyti. Bet, jei mes į savo pareigas žiūrėsime ir elgsimės, kaip kad aukščiau minėjau, vargu ar ta jaunoji atžala ras pateisinimo tas vil- tis puoselėti, užsikrauti parei- gomis, kurios tik suėda laiką, kai galima būtų maloniau, o gal ir naudingiau, jį praleisti. Taigi, jaunimas bręsta mūsų tarpe, bet ar jis neš vaisių mū- sų Lietuvai?

Dabar noriu pateikti keletą konkrečių į pesimizmą stu- miančių faktų. Kalbant apie bręstančio jaunimo tėvus, ten- ka pastebėti, kad beveik devy- ni iš dešimties paniekino savo gimtąją kalbą. Nesakau — iš- sižadėjo. Mūsų vaikeliai nuo gimimo dienos yra “bėbiai”. Beaugdami jie geria “džiusą”, valgo “oranžius”, “kukius”, “keikus”, “poredžius”. Atneša tėveliui “sliperius”, velkasi “sveterius”, neramiai sėdi

“karuose”, o paaugę daro “homworkus”. Nėra sakinio be vieno kito angliško žodžio. Kur gi kitur vaikas išmoks ir pažins gimtosios kalbos grožį? Pagaliau, ar vertas dėmesio ir pagarbos toks žargonas?

— Ypatingo siaubo buvau pagauta, kai kartą teko nak- votuoti diplomuoto ir aukštą vie- tą užimančio lietuvių šeimoje. Šeimoje buvo trys (III-VI skyriaus) vaikai. Kai atvažia- vome radome vaikus prisi- kvietusius svečių. Tai buvo mokyklos draugai ir, aišku, vi- si kalbėjosi angliškai.

— Sekantį gi rytą nenorė- jau savo ausimis tikėti — vis atrodė, kad tėvai su vaikais savitarpį taip pat kalba ang- liškai. Pagaliau visai netoli manęs motina paklausė savo aštuonių metų dukrytės: “Did you brush your teeth?” Krau- jas sustingo mano gyslose... Ji, matyt, pastebėjo ir suprato mano nuotaiką. Taigi, nejau- kiai nusijuokusi, tarė man: “A, žinote, vaikai — vis vai- kai! Mokykloje ir su draugais vis angliškai, tai jiems ir na- mie taip lengviau”.

— Po pusryčių, kai likome su šeimininke vienos, ji man dar “aiškino”, kad vaikai, gir- di, tiesiog nekenčia lietuvių kalbos! Jie saką: “Kur mes su ta lietuvių kalba eisime? Nei mokykloje jos nereikia, nei universitete, nei tarnyboje, kur “dedis” dirba!”

— Nereikia būti išminčiu, kad nesuprastume, kieno žo- džius motina primetė vai- kams... Žinoma, tai yra kraštu-

tinis pavyzdys ir, Dieve duok, kad daugiau tokių lietuviškų šeimų nebūtų!

— Gryna ir nedarkyta mūsų kalba šeimoje kertinis akmuo yra lietuvybei išlaikyti. Sunaikinsime ją — ant kokio pagrindo ir ką bestatysime?

— Greta kalbos yra mūsų vardai ir pavardės. Nei kiniečiams, nei japonams, nei kitų senų tautų žmonėms ir į galvą neateina keisti savo vardą ar pavardę tam, kad kam nors ji būtų lengviau ištarti. Tik mes, lietuviai, taip nužemintai gailėstingi angliškam liežuviui, kad ne tik savo vaikų gražius lietuviškus vardus keičiame 100% angliškais vardais, bet ir savo pavardes sudarkome taip, kad ir su mikroskopu jose lietuviškos kilmės neberasi.

— Kitą kartą vienos šeštadieninės mokyklos mokytojas sakė visiems vaikams atsinešti po vieną, bet koki lietuvišką laikraštį. Atsirado pora vaikų, kurie pasakė, kad tėveliai jokių lietuviškų laikraščių namuose neturi...

— Taigi, sudarkę savo kalbą, suniekinę savo vardą, išsižadėję lietuviško spausdinto žodžio, ar begalime savo bręstančiam jaunimui apie Lietuvos meilę kalbėti? Kruvinos ašaros ir daugiau nieko...

— Mes visi tačiau suprantame, kad nelengva ir norint panašiose kolonijose lietuviybės sėklą sėti. Žinome, kad tikrai didesnę dienos dalį jaunimas praleidžia bekalbėdamas angliškai mokyklose, sporto ir kitokuose klubuose bei pramogose. Bet?... Bet!... Mes turime ir tokių pavyzdžių, kur lietuvių vaikai puikiai kalba angliškai, mokosi prancūzų mokyklose, o kalba lietuviškai taip, lyg kad lankydami Kauno gimnaziją. Garbė jų tėvams! Jie t i k r a i yra lietuviai ir jų vaikai b u s lietuviai! Gaila tik, kad tokių gal tik iš šimto vienas...

Po šių žodžių Paukštienė

nusilenkė ir pasitraukė. Kambaryje buvo tylu, tylu...

* * *

Švelnioji Stasė Morkūnienė užėmė kalbėtojos vietą.

— Kalbėdama apie religi-

me į kapines ir ieškodavome labiausiai apleisto kapo, kad ant jo uždegtume žvakutę...

— Kada užteko laiko sekmadieniais Šv. Mišių išklausyti, o pavakarį vėl prisipildy-

VIKTORIJA ŠMAIŽIENĖ — mokytoja iš profesijos ir pašaukimo. Lietuvoje dirbo virš 12 m. Aklujų Institute Kaune, taip pat — Šaulių Sąjungos teatro studijoje. Buvo Kauno radijofono priešmokyklinio amžiaus vaikų valandėlės vedėja, žinoma Tetos Onos vardu. 1944 m. su vyru ir 3 vaikais pasitraukusi Vokietijon, po karo apsigyveno Seligenstadto stovykloje, kur dėstė gimnazijoje, suorganizavo vaikų teatrą ir vedė Vyturėlio chorą. Persikėlusi į Kanadą, Winnipege dirbo visuomeninį darbą, vedė chorą, režisavo. Yra rašiusi "Motinoj ir Vaikė", "Skautų Aide", "Trimite", "Kary", "Vyturėly", "Lietuvos Aide", "Moteryje" ir kt.

nus tėvų santykius su vaikais,

— nutraukė ji tylą, — negaliu nepasiūlyti jums sugrįžti į praeitį, kada buvome dar mažos mergytės... Kada motulės rankos palaikomos, greta jos rimtai ir iškilmingai žygiavome į bažnyčią... Kada netoli bažnyčios ji sustodavo, išsiimdavo iš pinigės pinigėlių ir, spausdama juos mums į delnelę, sakydavo: "Išdalinsi ubagėliams". Ir dėdavome po pinigėlį vienam į kepurę, kitam į delną... Ir kaip šildė mažą širdelę padėkos žodžiai... Ir kaip meiliai nuo šoninio altoriaus šypsojosi Jėzulis, nes mes tai jo garbei darėme!

— Sugrįžti į laikus, kada tėvelis, eidamas ar važiuodamas pro kryžių ar bažnyčią, nusiimdavo kepurę... Kada einant pro kapines senelė ragindavo ir mokydavo kalbėti poterėlius už visus tuos, kurie čia jose guli... Kada Vėlinių vakarą miniomis plaukdavo-

davo bažnyčios mišparams. Kada, prieš eidami išpažinties, namuose pabučiuodavome tėtį, mama ir visus kitus, atsiprašydami, jei kuo nusikaltome. Kada atsineštą iš svetimo sodo obuolį motulė liepdavo nunešti ir gražinti jį kaimynei. Kada nepersizegnojęs niekas nepaimdavo kasnio į bumą... Ir kada diena būdavo pradedama ir baigiama malda...

— Kitaip ir negalima buvo, nes Dievulis visada ir visur mus matydavo. Namuose jis žiūrėdavo iš gelėmis apkaišytų rėmų. Kieme ir laukuose — nuo aukštų kryžių ir puošnių koplytėlių, o tavo plakančią širdelę jis girdejo bent ant siūlelio kabodamas ties ją.

— Mūsų motina maitino mūsų jauną širdį ir sielą gyvu tikėjimu, meile ir grožiu. Ji davė mums į rankas Dievulio užaugintą ramunytę ir rodė Jo garbei padangėje giedantį vieversėlį. Nebijodavo ji ir tē-

veliui pasakyti: "Bijok Dievo, ką tu čia dabar kalbi!"

— "Pripildykite saiką kviečiais ir atimsite velniui galimybę jį pripildyti smala", pasakė T. Edwards. Pažiūrėkime, kuo mes šiandien savo vaikų širdis ir sielas pildome. Ar persunktas mūsų auklėjimas Dievo meile, jo ieškojimu? Ar paliekame savo vaikus Aukščiausiojo valiai ir esame tik tylūs stebėtojai, kada jų nesubrendusios jėgos grumiasi materialinio modernizmo audrose?

— Ar ateina kada nors mintis pasirausti savo prieauglio vidujiniame pasaulyje, pasikalbėti, pavyzdžiui, apie meldimąsi? Duoti jam suprasti, kad malda sudaro ne žodžiai, kuriuos kalbi, bet tavo širdies, tavo dvasios stovis. Kad ryšį su Dievu sudaro ne krikšto metrikai, bet ieškojimas ir sugėbėjimas atrasti jį visur ir visada. Ar mokai rasti jį ir ašarose ir džiaugsmo? Ar įtikinai, kad tikrąjį džiaugsmą gali patirti tik tas, kas turi gryną sąžinę ir skaisčią sielą?

— Mūsų, šių dienų, vaikai nebeturi ko Dievo prašyti ir už ką jam dėkoti. Tai ne prasimanymas, bet skauda tikrovė.

— Kodėl tada neparodai jiems aklo žmogaus? Kodėl nenuvedi į ligonines, kur žmonės kenčia, kur metų metais iš lovos neišlipa? Kodėl neparodai kalėjimų, kur uždaryti paklydę Dievo vaikai? Kodėl nepasakai apie brolių - lietuvių, kenčiantį Sibiro taigose? Kodėl nepaduodi laikraščio su išbadėjusių ir apdriskusių vaikelių nuotraukomis iš kitų, tolimų pasaulio vietų? Kodėl?

— Jei jums, tėvai ir motinos, šie žodžiai atskleidė ko nors naujo, tai jūs turite daug ir sunkaus darbo prieš akis!

* * *

Zita Orvydienė pradėjo savo kalbą šitaip:

— Mūsų religinis ir socialinis gyvenimas tampriai surištas paties Kristaus žodžiais: "Mylėkite vienas kitą". Tačiau tos meilės dar niekada taip žemėje netrūko, kaip šiandien. Niekada žmogus žmogui nebuvo toks žiaurus, kaip šiandien. Atrodo, kad visas pasaulis kvėpuoja tik pykčiu, puikybės, kerštu ir pavydu... Teisingai sako Karolis Sonneshein: "Ar beturi dar kokią prasmę Viešpaties malda, kuri prasideda kreipimusi į Tėvą, jeigu vaikai nebežino, kad jie yra broliai tarp savęs?!" Nesiteisinkim tuščiais žodžiais: "O kur mes tu vargšu ieškosim? Šiandien visi visko turi!"

— Dar taip, rodos, neseniai ir mes sėdėjome to vargšo suole ir bailiu žvilgsniu dairėmės, kad kas pamaitintu, aprengtų ir ištrauktų iš nevilties jūros... Tos praeities mes neturime gėdintis. Mes ne per savo kalte ar apsileidimą tapome benamiais. Nepragėrėme savo uždirbtą turtelį, bet nu stojom jo dėl to, kad mylėjom laisvę. Mes pasirinkome geriau mirti badu, geriau žūti nuo bombų, negu tapti vergais. Ir šiandien mes, kaip žmonės, laisvi laisvuose pasaulio kraštuose, bet esame daug kam ir daug už ką skolingi.

— Gal tas, kurio uždarbio dali išskaitydavo mūsų šelpimui, atsidūrė šiandien sunkiose sąlygose? Juk yra ligų, nelaimių ir čia. Aišku, neieškosi-me ir nesurasime tu, kurių duosnumu išsilaikėme, tačiau visai netoli yra kitas vargšas. Yra kitas ligonis, yra našlaitis. Gatvėje yra verkias vaikas ir žiema alkanas paukštelis. Ir niekas neprašo, kad tu su jais pusiau viskuo dalintumeis. Paukšteliai užtenka trupinėliu. Verkianti vaika paguosi, namo palydėsi ir kiek daug bevaikių lietuviškų šeimų... Kaip daug tavo namuose neberekalingu, atsibodusių žaislų ir knygų, kurių niekas ne-

beskaitys, ir kiek džiaugsmo tie daiktai suteiktų kokioje penktoje gatvėje nuo tavęs...

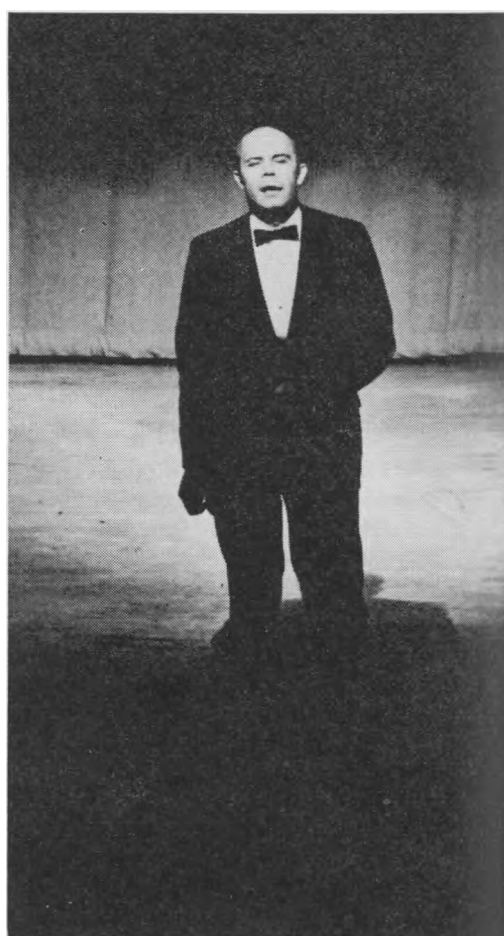
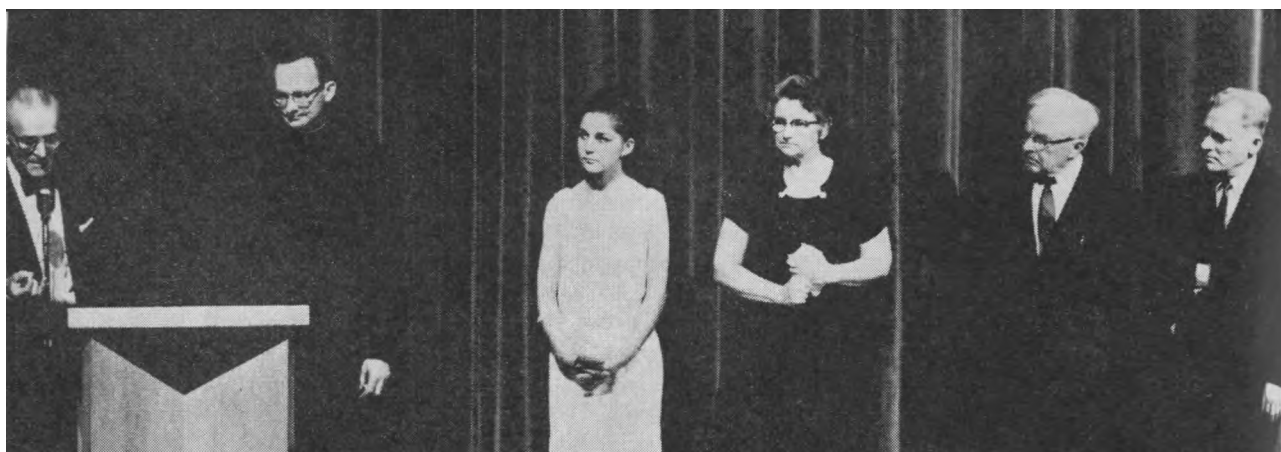
— Ar paragini savo vaikus parašyti laiškėlį ir nupiešti paveikslėlį jo sergančiam draugui? Ar paduodi sriubos dubenėlį, kad nuneštų palie-gusiam seneliui, kaimynui? Ar išaugtus, nusibodusius rūbus paverti valymo skuduriais, ar atiduodi juos labdaringsoms organizacijoms, šalanties ir nuogiems aprenkti?

— Beveik kiekviename mieste yra organizacijos, kurių žmonės reguliariai renka tam tikslui į gatvę išneštus popierius, butelius ir visokius kitokius dar naudotinus daiktus. Tačiau, kiek teko patirti, lietuviai visa tai meta į šiukšlynus. O kiek žmonių tomis "šiukšlėmis" sau pragyvenimui užsidirba!

— Žinau kitataučiu šeimų, kurios turi specialius "fondus" namuose: į juos vaikai ir jaunimas aukoja savo centus, kuriu atsižada gera valia, — neperkdami saldinių ar kokios kitos pagundos. Žinoma, ir tėvai karts nuo karto atiduoda savo smulkius pinigus iš kišenės. Nuo to niekas šeimoje ne-nukencia, o jaunas žmogus patiria, kad rūpestis kitų laime sukuria savąją.

— Tuščias dalykas bus, jei jūs apie visa tai vaikams tik pasakysite. Jūs turit būti trykštančiais artimo meilės šaltiniais. Ne vien to artimo, kuris pažįstamas ir mielas, bet kiekvieno žmogaus, kur ir koks jis bebūtų. "Tėvu elgesys yra knyga, iš kurios vaikai mokosi," sako šv. Jonas Auk-saburnis.

— Dar žvilgsnis į mūsų, lietuvių, savitarpio santykius. Mes mokame sėdėti ir baliavoti už vieno stalo, bet vos svečias išeina pro duris, mes ne tik jį savo tarpe apkalbame, bet skubame, kaip galėdami, ir kitiems, ką nors naujo sufabrikavę, paskleisti. Mes

VAIZDAI IŠ "LAIŠKU LIETUVIAMS"
15 METŲ SUKAKTIES PARENGIMO.
Viršuj: konkurso premijų įteikimas; kal-
ba jury komisijos pirm. J. Ignatonis; sto-
vi red. K. Trimakas, S. J., A. Gylytė (jau-
nimo I-oji premija), V. Šmaižienė (suaui-
gusiųjų III-ioji), J. Jaškauskas (II-ji) ir
Pr. Razminas (I-ji). Apačioj kairėj: bale-
to šokėjai V. Karosaitė ir J. Puodžiūnas
išpildo Tchaikovskio Romansą. Dešinėj:
deklamuoja akt. L. Barauskas.

mokame apie kieno nors nelaimę išgirdę pasakyti: "Taip jam ir reikia!"

— Keršijame kiekvienam, kuris kad ir netiesioginiai, nieko blogo nemanydamas, pataikė priminti mums mūsų klaidas. Mes pasityčiojimais išvarome žmogų iš bažnyčios, jei jis eilę metų joje nebuvo buvęs.

— Mes mokame per telefoną iškolti savo kunigą, jei jis ne pagal mūsų skonį, pavyzdžiui, kad ir stalus salėje sustatė... Mes mokame boikotuoti ir griauti gerus sumanymus, jei žmogus, kurio nemėgstame, juos pasiūlė. Mes galime i žemę sutrypti šeštadieninės mokyklos mokytoją, jei jis išdrys duoti pastabą mūsų vaikui!

— Tur būt, niekam ne paslaptis, kad mes jau seniai susiskirstę luomais...

— Mūsų gi bręstantis jaunimas visa tai ir girdi, ir mato, ir žino... Taip, jis žino, kad, jei mama to ar kito žmogaus nekenčia, tai galima, susitikus, jam tiesiai į akis žiūrėti ir — nei nemirktelėti...

— Kas tas mūsų kaltes išpirks ir kas už jas atsakys?...

* * *

Po Orvydienės kalbos padaryta trumpa pertrauka ir išgerta kavutės. Visų nuotaika buvo prislėgta. Šiaip, eini per tą gyvenimą, skubi, čia žvilgtėrėjai, ten nugirdai... Bet, kai visa sudedi i vieną skraistę, darosi koku! Dūsti! Ir, rodos, eitum kažin kur tyresnio oro ir saulėtesnio dangaus paieškoti. Bet gal ir kitur tas pats?

* * *

Danutė Zubrienė pasikalbėjo su pirmininke, patraukė pečiais ir, lyg nenoromis, prisitartino prie stalo.

— Aš nežinau, ar man skaityti, ką parašiau, ar ne? Mano žodžiai taip pat kartėliu persunkti, taip pat suskaukusios širdies išdava...

— Skaityk, skaityk! — pasigirdo beveik vienbalsiai. — Tam ir susirinkome.

— Gerai, — sutiko Danutė.

— Dorovė ir moralė... Yra šeimų labai gražiai, labai pavyzdinčiai gyvenančių. Yra širdies tyrumu ir dvasios skaistumu spinduliuojančių lietuvių, bet — labai mažas skaičius. Teisingiau pasakius, jie mažiau pastebimi. Šiaip, "normalaus" lietuivio ir (deja!) lietuviškos vaizdas toks: vos keliems susitikus — ko ne ko — blevyzgų ilgai laukti nereikia. Jos dažnai jau i pasisveikinimą įpinamos. Atrodo, kad nėra džiaugsmo, nėra juoko, jei kiekvieno žodžio, kiekvienos minties nepalydės šlykščios pastabos. Žinoma, visai nesvarbu, jei čia pat ir jaunų žmonių, gal net vaikų esama. Vaikai, anot jų, nesupranta, o šių dienų jaunimas — et, kas jo nežino! Jaunimas gudresnis už mus! Juo biauresnį liežuvi vyras ar moteris turi, juo vertesni jie "kompanijoje", juo linksmiau.

— Išgėrimai dažni ir gausūs. Juk tam ir šventės! Kada galvos įkaista ir gyvuls ima lysti iš žmogaus, tada visi velniai paleidžiami nuo grandinės... Tada surandamas meilesnis vyras, tada ima širdyje bręsti užuojauta kurio nors vyro "nelaimingai" žmonai... Tada užmirštama, kur savi namai ir — kada laikas juose būti. Užmirštama, kad namuose yra vaikelių, kurie ašarotais veideliais užmiega belaukdami mamytės, arba kad jaunuoliai ir jaunuolės, nežinios sukaustyta širdimi, vidunaktį užsimeta apsiaustą ir išeina i kavinę, kur ir tuo metu draugų netrūksta...

— Per degtinę mūsų broliai supažindino mus priglaudusių kraštų policiją su lietuivio vardu... Svetimų daboklių sienas klausosi nusigėrusių ir apsidaužusių lietuvių murmėjimų ir keiksmų...

— Ne be reikalo sakoma, kad visų nusikaltimo priežasčių pirmučiausią vietą užima gėrimas ir kad nė viena kita yda tos liūdnos pirmenybės neįstengia užimti.

— Vėliau... Taip, vėliau tie patys tautiečiai, kumštėmis dauždamiesi i krūtinę, ant visos šalės šaukia: "Mes, lietuviai..." Ir tie patys tautiečiai be atodairos drabsto purvais tuos, kurie savo asmenybėmis, savo nuomonėmis pastoja jiems kelia.

— Dar viena priežastis vedanti mus prie moralinio smukimo yra tinginystė. Su žiburiu reikia ieškoti žmogaus, kuris turėtų bet kokią laisvalaikio užsiėmimą. Tuo pačiu dingo galimybė jaunoms mergaitėms išmokti juostelę nušiaušti, berniukams išdrožinėti lietuvišką ornamentėli ar kitokių darbėlių padaryti. Tos, kurios tų darbų moka, tyliai nueis i kapus, o jų vietos nebeužims niekas... I tas nesunaudotas gyvenimo minutes turi gi kas nors kitas išsiskverbti. Ar esame tikri — kas?

— Visom ir visokiom savo ydom mes žeminam lietuivio vardą kitataučių akyse. Iš kitos pusės, daug yra tokių, kurie visomis išgalėmis tą vardą kelia. Bet keliais lašais nuodų gali užnuodyti didžiulį baseiną, o gyvo, pūvančio (dvasinio) lavono dvokimas skleidžiasi greit ir toli.

— Tikiu, kad tie, kuriems šie žodžiai nepritaikomi, ir nesijaus jais paliesti, tačiau kas nors daryti reikia! Reikia, kad tas dvokimas neužtroškintų mūsų dar gyvenimo neužgrūdinto jaunimo.

— Kai kūnas subyra i dulkes, dar lieka gyventi taurus vardas, — sako Šileris. O kas liks mūsų tėvynei, jei mes patys, savo rankom, užgniausime jos rytojų?

* * *

Kadangi jau buvo vėlu ir visų galvos išvargintos sunkiu,

PAKELEIVĮ Į NAMUS PRIIMTI

Ketvirtasis gailėstingumo darbas kūnui

ALFONSAS G RAUSLYS

Ketvirtasis gailėstingumo darbas kūnui — tai pakeleivį į namus priimti. Atrodo, kad jau pats katekizminis to darbo nusakymas, bent šiame krašte, suskamba nemaloniai, nes kiekvienas tuojau pagalvoja, kad „pakeleivis“ — tai tas pat kaip „nepažįstamas“. O jei jau nepažįstamas, priimtas pavežti automobiliu, čia kartais apiplėšia ar nužudo labdarinę vairuotoją, tai tuo labiau pavojinga išleisti nepažįstamą žmogų ilgesniui laikui į savo namus.

KAS YRA „PAKELEIVIS“?

Besiaiškinant šio žodžio prasmę ir belyginant įvairių kalbų vertimuose Šv. Rašto posakius, kuriais to labdarybės darbo reikalaujama, priename išvadą, kad čia turima galvoje tremtinius ar benamus, kurie yra nustoję savo tėvynės ilgam laikui, ar tokius, kurie tik trumpam lai-

kui yra iš savo namų iškeliavę ir toje kelionėje dėl savo neturtingumo reikalingi pagalbos. Į tokio pakeleivio sąvoką čia įeina ir tie, kurie, neturėdami nieko artimo, būdami vieniši, kartkartėmis skaudžiai pasiilgsta tikra prasme namų jaukumo, to, kas vadinama šeimos židiniu, nes šiaip tik namų pastate, kaip sakoma, vegetuojama, o normaliam šeimyniškos atmosferos name gyvenama. Vokiečiai, tų dviejų namų sąvokas skirdami, pirmuosius vadina „Haus“, o antruosius „Heim“. Šioji praplėsta pakeleivio sąvoka pateisinama ir Šv. Raštu, kai šv. Povilas sako, kad visi esame „keleiviai ir svečiai žemėje“ (Žyd. 11, 13). Kitaip sakant, visi ilgiau ar trumpiau išgyvename benamiškumo jausmą ir todėl visi, jei ne šiandien, tai rytoj galime pasidaryti reikalingi artimo širdies.

Tokia prasme pakeleivių mes sutinkame ar galime sutikti savo ar mūsų artimųjų žinomoje aplinkoje ir todėl pakeleivis nebūtinai turi reikšti „nežinomą ar nepažįstamą“.

Ką toliau reiškia reikalavimas tokį pakeleivį „į namus priimti“? Tai reiškia kurį laiką leisti jam pas save pagyventi ir jį išlakyti arba pasirūpinti, kad tokį išlaikymą jis gautų ten, kur ir mums ir jam būtų patogiau ir reikėtų mažiau abiem pusėm varžytis. Tai reiškia taip pat pasistengti jį perstatyti valstybės ar privatinės organizacijos labdarai, kad jo padėtis nusistovėtų ir jis gautų bent kokį medžiaginio gyvenimo užtikrinimą. Taip reikėtų daryti tada, kai „pakeleivis“ yra neturtingas, ligonis ir negali pats savęs išlaikyti.

Plačia tad prasme šis gailėstingumo darbas reiškia ilgesnį

DALYVAVO 13 (iš 237 psl.)

slegiančių minčių, tai Žygelinė savo ilgo rašinio nei nebeėmė į rankas.

— Visų pirmiausia, — kreipėsi ji į susirinkusias, — giliai atsikvėpkit ir nusišypsokit. Kada gydytojas ima aiškinti apie kurią nors ligą, jis nedėsto, kaip gražiai sveikas žmogus atrodo. Jo tikslas išryškinti ligą visame jos baisme, kad žmonės pažintų ir žinotų apsigynimo priemones. Beveik be išimčių, viena iš tų priemonių yra švarumas. Ar ne tas pats ir su tautos dvasia?

— Taip pat ir visa, ką čia šiandien girdėjome. Ne visur taip blogai ir, kur blogai, ne

visi taip blogi. Tačiau, kaip nejaučiame oro, kuriuo kvėpuojame, taip nekrinta į akis normalus žmonių gyvenimas. Taigi, kas neserga, tam nereikia ir vaistų. O jei kas serga, kyla rūpestis, kaip jį įtikinti, kad jis serga? Kaip jį pastatyti prieš veidrodį, kad jis savo raupsus pamatytų? Kuo paliesti jo sąžinę, kad jis nevilktų paskui save į bedugnę ir savo vaikų, ir savo bręstančio jaunimo? Kad nekastų duobės savo tautai! Kaip perlpti per tuos dvasios ligonius ir pasiekti jų vaikus? Dar yra daug žmonių, kurie tebesinėioja dvasios lobių, gautų iš savo mokytojų Lietuvoje. Yra norinčių grąžinti tą skolą tėvy-

nei, tik kaip prieiti? Kaip pasiekti to jaunimo širdis, kurias tėvai atitvėrė visu tuo, ką ši vakarą girdėjote, ir pripildyti jas, nors ir niekam nematytos tėvynės meile ir ryžtu aukotis jai? Kaip įkvėpti jausmą, kad garbinga būti per amžius garbingos Lietuvos vaikais?

— „Tegu miegas niekada neužmerkia tavo akių pirmiau, negu tu būsi tris kartus persvarstęs savo dienos darbus: Kas padaryta? Kur suklysta? Kas per apsileidimą liko neatlikta?“ pasakė Pitagoras.

— Paskleiskim šio vakaro mintis kuo plačiausiai, nuoširdžiai jas priimkim ir ryt pradėkim naują tautinio prisikėlimo dieną.

ar trumpesni, ar net tik retkarčiais rodoma vaišingumą tiems, kurie to medžiaginė ar dvasinė prasme reikalingi. Tad šį labdarybės darbą būtų galima įvardinti ir apaštalo žodžiais: “Būkite vieni kitiems svetingi” (1 Petr. 4, 9).

BENAMIO JAUSMAI

Apie tremtį, benamiškumą ir gyvenimo daugiau ar mažiau iš kitų malonės kartumą yra nemažai rašiusi latvių rašytoja Z. Maurina, pati tai išpūdingai išgyvenusi. Anot jos, tremtis yra blogesnė kaip piniginės ar kelionės lagaminų tuštuma, nes tai išdegusios širdies tuštuma. Svetimas žmogus — tai žvakė, kurios liepsna slopinama ar net visai užgesinama. Yra tokios vienvietės laipsnių, kai duona akmenimis, o vanduo kartumu virsta. Žmogus prikalamas prie vienvietės kryžiaus, nes, anot jos pavartoto latvių rašytojo Rainio posakio, “ištrėmimas yra pusiau mirimas”. Nenuostabu tad, kad ši rašytoja išgyveno tremtį kaip nepagydomą žaizdą ir visos pastangos atgaivinti tai, kas prarasta, kas praėjo, lieka be vilties. Aplinkui sutinkamas šaltas mandagumas sprogdina ir stipriausią dvasią, ateities nežinia pakerta ir geriausias jėgas, nes... gyventi nėra valgyti, gerti ir miegoti, bet mylėti, veikti ir įtaką daryti, o kaip visiems žinoma, atsidūrus papročiais, nuotaikomis ir kalba svetimijoje aplinkoje, tie dalykai neįmanomi.

Tie jausmai gali būti kad ir silpnesniam laipsnyje pajusti ir šiaip iškeliavus į pasaulį ar didelėje valstybėje darbo ieškant ar kitam reikalui spaudžiant, persikėlus kad ir toje pačioje valstybėje iš vienos dalies į kitą. Tuos visus jausmus apibendrinant galima pasakyti, kad tai svetimumas ir

vieniškumas, kuris naujose aplinkybėse ypač pradeda slėgti neturtingą, bet jautrų žmogų. Todėl taip dramatiškai ir tragiškai suskamba minėtos rašytojos pasisakymas: “Kad gyvenčiau, aš turiu matyti gyvojo žmogaus veidą”. Tai reiškia, tokio žmogaus, kuris mano akivaizdoje savo jausmus pareiškia ir kuriam aš galiu pasisakyti, ką jaučiu, ir būti jo suprasta. Svetimoje gi aplinkoje sutinkami žmonės, kad ir turi žmonių išvaizdą, bet dažniausiai juose žmogaus nepajunti. Todėl žmogaus siela svetimijoje aplinkoje dėl nuosirdaus bendravimo stokos dvasiniai šąla, išsigimsta, jo asmenybė nuskursta.

Kai prisimeni milijonus Indijos žmonių, nakvojančių gatvėse, visai neturinčių namų, kai prisimeni milijonus įvairių kraštų politinių tremtinių ar pabėgėlių, kad ir dabartiniame Pietų Vietname, o ir šiaip pasaulyje dėl įvairių priežasčių pradedančius naujai gyventi ir vargingai besikuriančius, negali neprisiminti ir to, kuris apie save prieš devyniolika šimtų metų sakė: “Lapės turi urvų ir dangaus paukščiai lizdus, o žmogaus Sūnus neturi kur galvos priglausti”?!

ŠIO LABDARYBĖS DARBO REIKIA

Šio darbo reikalauja Kristus, nes jo pasakojime apie Paskutinį Teismą gerieji bus atlyginti amžina laime dėl to, kad “buvau svečias ir jūs mane priėmėte” (Mat. 25, 35). Šio priėmimo jis ir kitais atvejais reikalavo, nebūtinai tą priėmimą rišdamas su tiesioginės prasmės svetingumu. Tik prisiminkime, kai jis, vaikų apsuptas ir jiems savo švelnią meilę rodydamas, sakė: “Kas tik priima vieną tokį vaiką mano vardu, tas mane

priima” (Mork. 9, 36); arba kai apaštalams tarė: “Kas jus priima, mane priima ir, kas mane priima, priima tą, kurs yra mane siuntęs” (Mt. 10, 40). Tad Kristus, sutapatinę save su svečiu, su vaiku ar jo mokslo skleidėju, tą labdarybės darbą pašventino.

Biblijoje skelbiami atsilyginimo už tą labdarą pavyzdžiai rodo, kad Dievo Apvaizda šio darbo iš mūsų nori. Atsiminkime Abraomo padarytą trims atvykusiems vyrams svetingumą arba Loto svetingumą dviem keleiviams. Genezės 18 ir 19 skyriai nurodo, kad Abraomo svetingumas buvo atlygintas pažadu, jog jo vyresnio amžiaus žmonai Sarai gims sūnus, o Lotas už savo svetingumą su visa savo šeima Dievo Apvaizdos buvo išvestas iš nuodėmingo ir žuvimui paskeršto lodomos miesto. Ir Naujame Testamente vaizduojama, kaip du Jėzui artimi vyrai keliavę į Emauso miestelį prašė neatpažinto Jėzaus drauge su jais užėjoje pernaktuoti ir kaip Jėzus jų svetingumą atlygino, leisdamas ji pažinti ir tuo būdu sustiprindamas jų tikėjimą.

Nenuostabu, kad pirmosios krikščionybės didžios vienuolijos į savo regulas buvo įrašiusios svetingumo būtinumą. Tik prisiminkime šv. Benedikto regulą, kur sako: “Visi atvykstantieji svečiai turi būti priimami tartum Kristus, nes jis pats pasakys: “Buvau svečias ir mane priėmėte”. Tik reikia čia pastebėti, kad pas šv. Benediktą buvo kita negu dabar svečio sąvoka: dabar svečias yra tas, kurį mes pakviečiame, o tada kiekvienas atvykęs nekviestas pakeleivis buvo laikomas svečiu. Tuo būdu anais ankstyvais viduramžiais benediktinų vienuolynai buvo pakeleivių nemokami viešbučiai. To svetingumo

Balsas iš Pietų Amerikos: Įvesti šeštąją Bažnyčios įsakymą melstis protėvių kalba!

Tėve Kęstuti,

Noriu keliais sakinieliais atsiliepti dialogo (tarp kunigų ir pasauliečių) reikalų. Tuo pačiu, žinoma, ir pasiskųsti.

Esu beveik visu 100% įsitikinęs, jog iki šiol man nepa-

vyko surasti kunigo, kuriam būtų pakeliui išsikalbėti su manim. Po to, kai jiems pasiunčiau savo rašinį "Tremtiniai ir Bažnyčia", tik vos keli beatsakė, bet tik vienas teikėsi pakalbėti į temą, kurio pavardės čia neminėsiu. Likusieji

savo laiškuose nutylėjo arba nežymiai davė kažką suprasti, jog šiai temai dialogo nėra!

Todėl man yra jau beveik daugiau negu aišku, kad popiežiaus šauksmas (dėl pasauliečių įjungimo į pokalbius) liks aidu tyruose. Pasauliečių "talka", gal būt, bus prisiminta ir užsimota su jais išsikalbėti, kai jau bus po laiko

— Bažnyčios Tėvams išsiskirs-

PAKELEIVĖ... (iš 239 psl.)

daugiau ar mažiau ir dabar laikosi ypač šv. Benedikto regulos vienuolijos. Ir Lietuvoje į mažus miestelius atvykusiems nepažįstamiems klebonijos ar špitolės dažnai virsdavo nakvynės namais.

KĄ MES GALIME IR TURIME DARYTI?

Šiuo atžvilgiu sugestijų yra mums davęs patsai Išganytojas, kurs moko, kad tas, kuris jo vardu priima vaiką, jį patį priima, ir kad vaiko našlaičio, taigi silpniausio benamio, išūnijimas yra vienas iš stambiųjų šio labdarybės darbo pasireiškimų. Panašiai ir jo kiti žodžiai, kad tie, kurie jo mokinius priima, jį patį priima, pagrįstai kelia mintį, kad visų tų, kurie amžių bėgyje Kristaus mokslą ir viešpatavimą skleis, priėmimas priklauso taip pat prie šio labdarybės darbo. Tai minčiai patvirtinti susekame Naujojo Testamento raštuose, kad, kaip Kristus su apaštalais, taip ir vėliau apaštalai savo kelionėse turėjo tokių šeimų ar pavienių asmenų, kur jie buvo kviečiami, lau-

kiami ir kur galėjo apsistoti.

Mūsų šiandieninėse sąlygose yra visokių būdų ir priemonių, kaip žmonėms, pasimetusiems gyvenimo kelyje ir tam tikra prasme benamiams dėl savo vienišumo, galėtume padėti ir priimti, jei ne į savo namus, tai bent į savo širdį susirūpinimu dėl jų likimo. Savo klajonėse po pasaulį šį priėmimą išgyvenusi tremtinė Z. Maurina šitaip jį vertina: "Esu gavusi nesuskaitomų dovanų iš tu, su kuriais savo ilgoje kelionėje susitikau. Tokių apčiuopiamų dovanų tarpe buvo prakilnios gėlės, bet gražiausios gėlės nuvysta. Ilgiau šviečia laiškas, žydi eilėraštis, bet nevystančios, neišdildomos yra ašaros, kurias kas nors su tavim ar dėl tavęs yra verkes. O tačiau aukščiausia, ką žmogus gali, — tai dalyvauti kito likime, draug su juo kenčiant, draug su juo išgyvenant". Tad pakeleivį į namus priimti — tai dažnai tas pats kaip jam širdį parodyti, jį išklaudyti, suprasti ir užjausti, nes širdžiai atsivėrus surandama būdų kaip ir apčiuopiamiau padėti.

Lietuvių vaišingumas, kuris yra ne kas kitas, kaip širdies atsivėrimas, gali patarnauti ir čia svarstomam labdarybės darbui, nes jis yra to vaišingumo praplėtimas ir jo vaisius. Tik reikėtų tą mūsų vaišingumą labiau sukreikščioninti, persunkti jį artimo meilės ir labdarybės dvasia. Mes paprastai kviečiame į svečius tuos, pas kuriuos patys būname ir tuo būdu jiems atsilyginame. Tą svetingumą krikščioninant ir kilninant reikėtų kviesti ir tokius, kurie mums negali tuo pačiu atsilyginti, kuriems tas pakvietimas labiau reikalingas ar dėl to, kad jie vienišesni, nesveiki, seni, dėl įvykusios neseniai artimo žmogaus mirties labai nuliūdę ir t. t.

Šiaip ar taip, bet susirūpinti čia svarstomu labdarybės darbu reikia, nes, anot reikšmingo V. Hugo posakio, "tikėti pastogės suradimą — tai tikėti Dievą". Kitaip sakant, geras darbas Dievą liudija ir to darbo patyręs žmogus lengviau ir stipriau įsitikina Dievo buvimu už tą, kurs tokio įsitikinimo ieško vien knygose.

čius. Liūdna, nes iki šiol mano užkalbintieji kunigai visišškai nesijaučia įpareigoti ką nors panašaus praveisti. Štai jų atsakymai: "Šiame negaliu nieko padėti. Esu prisiekęs ištikimybę popiežiui. Neturiu laiko polemizuoti. Kelk reikalą spaudoje!" O svetimtautis kunigas, psichologinių knygų autorius, pasakė įtikinamai: "Katalikų Bažnyčia stovi aukščiau tavo ir visų kitų tautinių svajonių — paklusk jai, čia jokių išsiaiškinimų negali būti!"

Mūsų, lietuviškojo kraujo, kunigų žado netekimas bene ar tik nebus solidarizavimas anam svetimtaučiai kunigui? Spaudoje iš mūsų kunigų, berods, tik vienas St. Yla yra pareiškęs, jog "krikščionybė stovi augščiau". Aš tam jo pasakymui, žinoma, nei kiek neprieštaraučiau, jei apie dominavimą nebūtų kalbama.

Tautybės ir katalikybės santykių nagrinėti mums nereikėjo laisvoje Lietuvoje; nesi-rūpinome dėl pirmavimų, nes Bažnyčia savo pareigas žinojo, kadangi tautinė sąmonė buvo kam rūpintis ir be jos išikišimo. Taipgi tais santykiais ne-suinteresuotos tos tautos ir valstybės, kurios laisvėje ir nepriklausomybėje gyvena. Jos turi priemonių ir būdų priversti Bažnyčią savo tarnybai. Tačiau jokių priemonių ir būdų neturime mes — tremtiniai, kad mūsų pačių tikėjimas mums patarnautų išlikti gyvais tėvų kraštui. Rodos taip aišku, kad ir tremtinys yra žmogus su tautybe, bei kad pasigailėjimo vertas padaras — kuris save laiko tik kataliku. Tačiau tai žinome tik mes. Sava kalba kalbantieji svetimtaučiai dvasiškai to nesupranta ir niekada nesupras, kol patys netaps tokiais pat tremti-

niais. Jie ne tik įsako paklusti K. Bažnyčiai, bet dar ir nacionalistų išvadina "nepaklusnų-jį", ko žinoma niekada neištartų mūsų kraujo dvasiškis, jei mūsų ir ypač prieauglio dvasios išganymas būtų jam pavestas. O, rodos, kunigas ir vienas ir kitas to paties tikėjimo, bet prieš vieną iš jų tampame nesveikuojančiais "nacionalistais", atseit, kažkokiais nusikaltėliais, o mūsų — tik tyli, tai stebėdamas ir nei kiek nesiskųsdamas, kad kažkuriame tolimame misijų krašto užkampyje ne sava kalbo poteriauja bei kitų kalbų mokosi.

Žodžiu, klaidžiojame ir fiziniai (kaipo tremtiniai) ir dvasiniai (kaipo katalikai). Tik vis dar negaliu suprasti, kodėl mes vengiame pasiskųsti pačiam klaidintojui — Bažnyčiai (Popiežiui)? Nejaugi gautumėm smūgį galvon, jei pasiūlytumėm įvesti šeštąją Bažnyčios įsakymą "melskis protėvių kalba"? Tai nesąmonė? Jį atmestų Bažnyčios Tėvai? Popiežiai pristigtų temos savo enciklikoms? Būtų nusikalsta prieš Dievą? Nusikalsta koegzistavimui su tautų pavergėjais? Tikėjimo priešais? Tautybių engėjais? Suduotas smūgis "nacionalizmo" bei "nesveikų" apraiškų sąvokoms? Ar kaip kitaip būtų? (Pvz. pritrūktų kunigų misijų kraštams?).

Labai norėčiau, kad "L. L." skiltyse atsirastų vietos čia pa-

teikta tema, kol vyksta Tėvų Susirinkimo sesijos Vatikane!

Jonas Kaseliūnas

Žemiau talpiname ištrauką iš J. Kaseliūno rašinio "Tremtiniai ir Bažnyčia", kuriame nurodomas pagrindas, kodėl reiktų įvesti šeštąją Bažnyčios įsakymą melstis protėvių kalba.

— **Red.**

"Gerbk savo tėvą ir motiną!" Tai mūsų pedagogų (mokytojų) dažniausiai vartojamas argumentas šeštadieninėse mokyklose ar vienkartinuose lietuvių kalbos kursuose, norint išaiškinti pagarbos būtinybę savo tėvų kalbai, jų papročiams ir t. t., bet viskas atsimuša lyg žirniai į sieną. Ir kaipgi neatsimuš, jei vietiniu katalikiškų mokyklų mokytojais penkias dienas savaitėje mūsų vaikui šią tiesą savaip išvedžioja: negimtąją kalba poteriauti verčia, vietine kalba Mišių neapleisti įsako, jei nenori būti atleistas iš mokyklos ar blogo pažymio susilaukti. Taip su mūsų vaikais kita-taučiai elgiasi todėl, jog jiems pilnai pakanka fakto, kad jie ir jų tėvai katalikai ir, aišku, gerai žinodami, kad katalikų Bažnyčia yra jų puseje. Šis (Bažnyčios) Susirinkimas turėtų įnešti griežtą patvarkymą vyskupijoms, kad svetimtaučių vaikai būtų katekizuojami, prie komunijos ruošiami ir tikybos išklause tik savo tėvų kalbose!

Visuotiniame Bažnyčios Susirinkime reikia kelti išeivių pastoracijos reikalą.

Pone Kaseliūnai,

Jūsų laiškas liečia svarbų klausimą. Nėra pagrindo apie

jį nutylėti. Priešingai, jei jis yra svarbus, reikia kalbėti, ypač jei jis liečia du tokius

brangius dalykus kaip Bažnyčią ir lietuviybę.

Ar bažnytinės institucijos nutautina, ar bent prisideda prie nutautinimo? Jūs laiške sakote, kad Pietų Amerikoje — taip. Vienur kitur panašių ženklų matome ir JAV. Ar taip gali būti, ar tai derinasi su pačia Bažnyčia?

Yra aiškių faktų, rodančių, kad Bažnyčia išeivius globoja. Jų svarbiausias — Pijaus XII apaštališkos konstitucijos „Exsul Familia“ išleidimas ir pagal jos nuostatus visame pasaulyje išeivių pastoracijos tinklo įvedimas. Apie Bažnyčios laikyseną emigrantų atžvilgiu tenka spręsti ne iš vietinės seselės ar nutautėjusio kunigo, bet iš šios oficialios ir įvairiuose kraštuose įgyvendintos enciklikos, apibūdinančios svetimuose kraštuose gyvenančių emigrantų ir juos aprūpinančių kunigų teises. Enciklika neliko tik prirašytas popierius. Ji buvo įgyvendinta. Štai ir šių metų pradžioje buvo konsekruotas naujas lietuvis vyskupas, popiežiaus Pauliaus VI skirtas išeiviams lietuviams Europoje (žr. šio „L. L.“ nr. 220 psl.). Ir vysk. Brazys nuolat viešai kartoja, kad popiežius jį paskyrė aprūpinti išeivius dvasiškai ir juos išlaikyti ištikimais savo tėvynei (žr. 218 psl.). Jis taip pat paminėjo, kad vokiečių bažnytinė hierarchija yra jam pažadėjusi suteikti visokeriopą paramą veikiant lietuviškoje pastoracijoje.

Be to, pernai gan plačiai nuskambėjo Londono arkivysk. Heenan skatinimas lietuviams išlikti ištikimiems tėvynei. Tokių pavyzdžių yra daug daugiau. Jie kryžiuojasi su Jūsų laiške ir rašiny suminėtais faktais, o taip pat su kai kuriais mums žinomais faktais JAV.

Kadangi tie faktai vienas kitam prieštarauja, jie negali būti motyvuojami tos pačios dvasios — krikščionybės. Tad kurie iš jų kyla iš krikščionybės ir kurie ne?

Popiežius parodė savo ganytojišką rūpestį išeiviais ir pavergtą Lietuvą. Tai krikščioniška. Vokietijos vyskupai taip pat atsižvelgė į tikinčiųjų išeivių sunkią būklę. Tai irgi krikščioniška, nes ganytojų pareiga ir privilegija aprūpinti jiems pavestuosius (žr. Bažnyčios konstitucijos ištrauką, šio nr. 219 psl.).

Kas gi daroma Pietų Amerikoje (o kartais ir JAV)? Čia vienur kitur pradeda įsigalėti nacionalizmas ar bent noras visus suvienodinti. Valdžia deda pastangas mažumas „suvirškinti“. Spaudimas yra palietęs ir bažnytinės institucijas, ypač mokyklas. Jis nėra iš krikščionybės, bet iš savanauđiškų nacionalistinių interesų.

Tačiau ar krikščionybės visuotinumas neduoda pagrindo visus suvienodinti? Ar tuo nepateisina mažumų nutautinimą? Ne, krikščionybė apjungia visus, nė vieno nenaikindama, bet pripažindama. Mažumos, kurios nori išlikti, turi teisę išlikti. Krikščionybė įkvėpia ir ištikimybę tėvynei, ir pagalbą mažumoms. Popiežiaus Pauliaus VI, Vokietijos vyskupų, arkivysk. Heenan pavyzdžiai tai konkrečiai įrodo. Tad krikščionybės visuotinumas neduoda pagrindo nei nutautinti, nei nutautinti. Priešingai, skatina ir tautinę ištikimybę, ir pagalbą mažumoms pačioj Bažnyčioj.

Prie šio paaiškinimo ilgiau stabtelėjome, nes ant jo remiasi ir problemos išsprendimas. Tai suvokus, sunkumų nekiltų. Tai supratęs, ir Jūsų cituojami kunigų pasisakymai

šitaip skambėtų: „Esu prisiekęs ištikimybę popiežiui, kuris paskyrė naują vyskupą išeiviams. Taigi dėl tos priesaikos ir aš turiu išeiviams padėti“; ir „Katalikų Bažnyčia, padedanti išeiviams, tikrai stovi aukščiau nacionalistinių kraštų svajonių. Tad aš, jos narys, turiu jiems irgi padėti“. Tai supratęs, kitaip skambėtų ir Jūsų žodžiai — ne „pasisukti pačiam klaidintojui — Bažnyčiai (popiežiui)“. Galų gale, tai supratęs, ir katalikiškos institucijos nebūtų naudojamos nutautinimo tikslams.

Tačiau yra ženklų, kad katalikiškos institucijos bent kai kur tiems tikslams yra panaudojamos. Čia jos prasilenkia su krikščioniškom idėjom. Kas darytina? Jūs siūlote pateikti prašymą įvesti šeštąjį Bažnyčios įsakymą — melstis protėvių kalba. Klausimas lieka, kaip praktiškai veiksmingas būtų toks įstatymas.

Išvadoje norėčiau pasakyti du dalykus. Pirma, sutinku, jog Bažnyčios Visuotiniam Susirinkime reikia iškelti išeivių pastoracijos reikalą, kad į jį būtų dar daugiau atkreipta dėmesio. „Exsul Familia“ enciklika suteikia teisę išeiviams būti aprūpintiems religiniuose dalykuose savo kalba. Tuo plačiai naudojasi, tačiau ne visur pakankamai. Reikia kelti balsą. Juk tik prašant buvo paskirtas naujas vyskupas išeiviams. Turimomis žiniomis, šis vyskupas darys Susirinkime, kas tik bus įmanoma.

Antra, nereikėtų apsiriboti vien balso kėlimu į Bažnyčios vadovybę. Reikia palaikyti artimus ryšius ir su vietine hierarchija ir bendrai dvasiškija. Artimi ryšiai praveria duris įvairioms galimybėms. O kai kada teks stipriau pa-

(nukelta i 245 puslapį)

POKALBIS TARP KUNIGŲ IR PASAULIEČIŲ

Vienas pagrindinių atsinau-
jinančios Bažnyčios troškimų
yra atviresnis pokalbis ir tam-
presnis bendradarbiavimas
tarp kunigų ir pasauliečių (žr.
Bažnyčios konstitucijos ištrau-
ką šio L. L. nr. 219 psl.).
Spausdiname porą isidėmetinų
nuomonių ir informaciją apie
vieną sektiną praktiką.

• Pasaulietis apie santykius

*Santrauka gegužės 16 d. Čikagos
DePaul universitete skaitytos Daniel
Callahan paskaitos "Pasauliečiai ir
kunigija: iššauka ar konfliktas".
D. Callahan yra vienas veikliausių
JAV katalikų pasauliečių, "Honesty
in the Church" knygos auto-
rius, vienas savaitraščio "Common-
weal" redaktorių.*

Jei prieš kelis metus būtų
tekę kalbėti apie pasauliečių
ir kunigų ryšių trūkumus, bū-
tų reikėję nusiskusti dažnai
matomu perdėtu kunigų pater-

nalizmu. Dabar bent spaudoje
padėtis pasikeitusi — šiandien
pasaulietis yra raginamas bū-
ti aktyvus, savo protu talkinti
Bažnyčiai. Dalykai dar neatro-
do taip gerai, pažiūrėjus į kas-
dienybę: Bažnyčios Susirinki-
me pasauliečiai — be balso;
parapijoje jie yra lektoriai,
vietų nurodymėtojai, kepsnių
išpardavimų rengėjai — apie
patį parapijos tvarkymą retai
jų nuomonės teiraujamasi; pa-
sauliečiai raginami ugdyti
vertinantį žvilgsnį į Bažnyčią,
o tačiau vien tik praėjusią žie-
mą septyni JAV vyskupai
smarkiai pasisakė prieš Baž-
nyčios kritiką.

Teorija yra pralenkusi prak-
tiką. Kodėl? Sunku pakeisti
giliai įaugusius įpročius. Sun-
ku žvelgti į Bažnyčią kitaip,
ne vien kaip į autoritetinę sis-
temą. Pagal prancūzą Congar,
daugybė veikalų apie Bažny-
čią yra tik "hierarchologijos".
Naują viltingą žvilgsnį duoda
Susirinkimo priimtos konsti-

tucijos apie Bažnyčią du pir-
mieji skyriai, kurie apibūdina
Bažnyčią kaip laisvų žmonių
bendruomenę su bendru liki-
mu.

Jei pasauliečio misija yra
būti liudininku pasaulyje, tai
kunigo — būti pranašu. Kuni-
gas turi atsukti pasauliečio dė-
mesį į pasaulį. Tačiau ligšiol
dažnai buvo tik taip kalbama,
tarsi pasauliečio pirminis tiks-
las būtų vien išlaikyti savo
parapiją. Jeigu nebus nurody-
tos didesnės galimybės, pasau-
lietis liks abejingas. Dabar
Amerikoje nėra pavojaus an-
tiklerikalizmui, nes jį atstoja
didelis nusižiovavimas.

Pasaulietis gali šūkauti ir
rašyti manifestus, o vistiek
Bažnyčioje jis turės tik tas tei-
ses, kurias jam atiduos kuni-
gas. Jau yra atėjęs laikas, ka-
da kunigas turi žvelgti į pa-
saulietį kaip į savo bendra-
darbį.

Dabar žmonija trokšta išvys-
ti pavyzdį bendruomenės, ku-

AKIRAČIUS... (iš 242 psl.)

aiškinti, kad mes norime ir
turime teisę likti lietuviais ir
kad ganytojų pareiga ne tik
netrugdyti, bet ir padėti. Tė-
vai turi teisę išmokyti vaikus
melstis gimtąja kalba ir visi
turi tą teisę gerbti, o katali-
kiškos institucijos, kur gali,
turėtų sudaryti tam sąlygas.
Nesakytume tik, kad katali-
kiškos mokyklos neturėtų mo-
kyti išeivių vaikų melstis ir
krašto kalba: juk pasitaiko,
kad, nesant lietuviui kunigui,

tenka kita kalba išpažintį at-
likti, Mišiose dalyvauti ir pan.

Dėl vietos ir laiko stokos ne-
talpiname kitų Jūsų klausimų.
Jūs panagrinėti teks vėliau.
Tačiau viena dar noriu paste-
bėti. Jūs rašėte: "Nekryžiuoki-
me tėvų kaltinimais, kad šie
neparuošia savo vaikų melstis
lietuviškai, bet nors kartą pa-
siryškime prie tų tėvų prieiti
per Vatikaną". Teko nekartą
girdėti, kad ypač Pietų Ame-
rikoje vaikai nemokomi lietu-
vių kalbos, nes tėvai sako:

"Kam mokyti? Kokia čia nau-
da iš tos kalbos". Faktas, kad
Pietų Amerikos vienoj vieto-
vėj nebuvo galima įsteigti li-
tuanistinės mokyklos, nes tė-
vai nesirūpino siųsti į ją savo
vaikų. Tad dėdami pastangas
pasiekti Vatikaną, neatimki-
me atsakomybės iš tėvų. Kas
nenori likti lietuviu, to nei
Vatikanas lietuviu nebepada-
rys. Kitų pagalbos prašydami,
nepamirškime ir savo pastan-
gų reikalo.

Kęstutis Trimakas, S. J.

rią pamačiusi galėtų suprasti, ką reiškia žmonėms būti vienas kitam atsidavusiems, kartu dirbantiems ir kenčiantiems. Bažnyčia kaip tik yra kviečiama tapti tokia pavyzdine bendruomene.

• Kardinolas apie autoritetą

Santrauka Montrealio arkivysk. kardinolo Leger kalbos, pasakytos vienuoliktame Kanados Socialinio Gyvenimo Kongrese – gegužės 29 d. Montrea'lyje. Kardinolas Leger yra vienas įtakingųjų Visuotinio Bažnyčios Susirinkimo dalyvių.

Autoritetas yra integrali Bažnyčios dalis, bet tai nereiškia, kad Bažnyčia yra legalistinė visuomenė. Vienas pagrindinių autoriteto uždavinių yra ne būti legalistinės sistemos galutine viršūne, bet įkvėpti kitus darbams ir su jais toliau bendradarbiauti.

Šiais laikais autoritetas Bažnyčioje yra sunkiai pripažįstamas dėl dviejų priežasčių: 1) dabar sunkiai prileidžiama, kad vienas asmuo turi teisę nuspręsti taip, kad tas sprendimas įpareigotų kitus, (o tačiau keista, kad tuo pačiu metu vyrauja net per didelis pasitikėjimas visokių ekspertų sprendimais, kas rodo žmonės visgi nenorint patiems atsakingai spręsti); 2) autoritetas Bažnyčioje buvo panaudotas už savo teisėtų ribų, tebėginant pritaikyti feudalistinę sistemą šiems technologinės demokratijos laikams.

Šiais laikais sveikam Bažnyčios gyvenimui reikia: 1) pokalbio Bažnyčios bendruomenėje, 2) daugiau komunikacijos tarp įvairių Bažnyčios sluoksnių — ko iki šiol trūko tiek iš eilinių tikinčiųjų pusės — siekiant aukščiau, tiek iš aukštesnių

sluoksnių — iš eilinius tikinčiuosius: pvz. nors popiežiai jau daugelį kartų rašė enciklikas socialiniais reikalais, mažai apie tai žinoma, o dar mažiau daroma; 3) nepiktinaudoti autoriteto: tas liečia tuos, kurie, nors jo neturi, o tačiau juo klaidingai remiasi, neieškodami tolimesnių atsakymų į iškeltus dienos klausimus.

“Dialogo sąvoka, kaip popiežius Paulius VI nurodė “Ecclesiam suam” enciklikoje, turi transcendentinę kilmę ir randasi paties Dievo planuose... Kadangi nuo dabar katalikų tarpe reikalai bus tvarkomi diskusijomis arba dialogu, tai būtų pravartu pabrėžti diskusijų dalyviams stengtis kuo geriausiai kvalifikuotis prieš pareiškiant savo nuomones. Savitvardos stoka ir emocijiniai išsiliejimai nėra taip jau būtini ženklai asmens, tinkamai pasiruošusio priimti atsakomybę, kuri glūdi Bažnyčia susirūpinusio pasauliečio naštoj”.

“Šiandienės Bažnyčios padėtis reikalauja iš visų ieškoti tiesos atvirai, nuolankiai, be baimės, tačiau Bažnyčioje, jai pačiai vadovaujant...”

• Pokalbis parapijoje

Bažnyčios Susirinkimo priimtoji konstitucija apie Bažnyčių ragina kunigus ir pasauliečius kalbėti, kad abeji suprastų ir rentų vieni kitų darbą. Kaip tai padaryti? Pavyzdį, duoda Rožinio Karalienės parapija Elk Grove Village, III. (JAV).

Rožančiaus Karalienės parapiją sudaro 1,700 šeimų. Jomis rūpinasi trys kunigai. Dabar yra vykdomas projektas, kuriuo kunigai turės progos susitikti ir pasikalbėti su visomis parapijos šeimomis. Planas

toks: kiekvieną penktadienį ir šeštadienį vyksta kavutės, į kurias kviečiama po kokia penkiolika porų ir visi trys parapijos kunigai. Parapijos klebonas pasistengia būti pirmasis, kad galėtų susipažinti su atvykstančiais svečiais. Visiems susirinkus, klebonas kelias minutes pakalba apie dienos rūpesčius, mokyklą, finansus ar kt. Prie kavos iškyla naujų klausimų — svečiai susiburia į mažesnes grupes apie kunigus ir su dideliu įkarščiu diskutuoja apie naująją liturgiją, rasinį teisingumą, šeimos planavimą, stebuklus ir kt. “Žmonės kalba visai atvirai,” sako klebonas, “mes vertiname jų mintis ir klausomės jų pasiūlymų. Daugelis iš jų trokšta didesnio balso Bažnyčioje”. Diskusijos neretai taip įsisiūbuoja, kad baigiasi gero-kai po vidurnakčio.

Susipažinimo kavutės yra organizuojamos planingai: visa parapija padalinta į keturiolika rajonų; kiekvieną rajoną tvarko viena pora, kuriai talkina dar penkiolika porų, sutikusių suruošti kavutes savo namuose. Projektas bus baigtas 1966 birželio mėnesi: iki to laiko per kavutes kunigai bus susitikę 1700 parapijų gyvenančių porų.

Kaip žiūri į šį projektą klebonas? Jam yra proga suartėti su šeimomis — sekmadieniais kunigai taip užsiėmę, kad tegali susitikę vos pasisveikinti, gi per šiuos subuvimus susipažįstama su visais, net kitų tikybų kaimynais. Toki pokalbiai yra ypač naudingi kito tikėjimo vyrams ar žmonoms. Pastebimi ir kiti rezultatai: parapijoje įsisteigė keli diskusijų rateliai suaugusiems. Matant tokių pokalbių geras pasekmės, buvo iškeltas reikalas įkurti pastovią parapijos tarybą ar sinodą, kuris tęs dialogą tarp kunigų ir pasauliečių, kurį pradėjo kavutės.

VISAS kultūringasis pasaulis šiomet mini didžiojo visų amžių poeto Dantės Alighieri 700 metų gimimo sukaktį (1265-1321). Pats poetas savo “Dieviškojo Komedijoje” sako, kad gimęs Dvynių ženkle, t. y. tarp gegužės ir birželio pabaigos. Beatricę (liet. Laiminančiąja.) Dantė pažinęs nuo 9 savo amžiaus metų ir ji jam padariusi tokių išpūdį, jog po ankstyvos jos mirties jis pasiryžo sukurti apie ją tai, ko niekas dar nebuvo sukūręs apie žemiškąją moterį. Jau Dantės ankstyvam kūrinį “Vita Nuova” (Naujasis Gyvenimas) žemiškoji meilė Beatricėi virsta dangiškąja, plačiau išryškinta “Dieviškojo Komedijoje” (1307-21). Beatricė nėra kokia šventoji, nors kaip ją poetas begarbsto, ji eina tik šventumo simboliu, “Dieviškojo Komedijoje” ji yra teologijos alegorija. Kaip Dantę per Pragarą, Skaistykla palydi romėnų poetas Virgilijus, taip per Dangų (Rojų) — Beatricė, o šv. Bernardui vadovaujant jis gali išvysti ir pačią Trejybę. Be didžios poetinės vertės “Dieviškoji Komedija” turi neįkainojamos dorinančios ir auklėjančios reikšmės: žmonijai rodo kelią nuo nuodėmės į palaimą. Dantė atbaigė dar anksčiau italų literatūroje įsigalėjusį “dolce stil nuovo” — švelniosios, kilniosios meilės stilių. Šios ištraukos iš “Vita Nuova” yra to stiliaus pavyzdys.

DANTĖ IR BEATRICĖ

A. T.

BEATRICĖS KILNUMAS (Iš Dantės “Vita Nuova”)

Vertė A. TYRUOLIS

1

*Kai meiliai sveikina kitus, žavioji
Mano ponio kilnumo tiek parodo.
Jog nei, nustebę, atsaką beduoda.
Nei pakelia akis jie, prieš ją stoję.*

*Nepaiso ji, ar garbę kas jai kloja,
Nes kuklumu ji visad vainikuota,
Atkilus žemėn iš dangaus atrodo.
Ir lyg nežemiška — stebuklingoji.*

*Nėra to, kursai ja atsižiūrėtų,
Bet ji žvilgsniu maloniai guodžia širdį.
Jei kas to vertas ir užsitarnavo.*

*Ir rodos, lyg iš veido jai spindėtų
Tiek Meilės dvasios, jog kas tai patirti
Galėjo, sielai “dūsauk” tarti gavo.*

*Tas tikrą laimę gali pamatyti.
Kas mano ponį tarp kitų išvysta;
Ir kas draugystę gali palaikyti
Su ja, Aukščiausiam ačiū išpažįsta.*

*Ir kur jos grožis ir dorybė žydi,
Pavydas kilti kitose nedrįsta.
Ir kas su ja tik eina, ją palydi.
Tvirtybė, meilė, grožis tam pražysta.*

*Jos žvilgsnis visa pildo nuolankumo,
Nevien tik tai ją garbėje atspindi,
O ne, per ją garbės ir kitos laimi.*

*Ir tiek visoj jos elgsenoj kilnumo.
Jog, kas jos grožį gali atsiminti.
Tas atsidusti turi meilės laimėj.*

SEPTYNIOLIKMETĖS LAIŠKAS TĖVUI

"L. L." konkurse apie tėvus ir bręstanti jaunimą tiek suaugusieji, tiek jaunuoliai iškėlė būtiną reikalą, įsijaučiant į kitų padėtį, vieni kitus suprasti. Tą patį gyvai pavaizduoja šis nuoširdus ir atviras lietuviškas laiškas tėvui. — Red.

Tėveli,

Vakar, pavargus, nusiminus ir gyvenimu nusivylus, parėjau iš posėdžio ir kritau į lovą. Priėjęs man tarei: "Žinau, kad tau rūpesčiai slegia širdelę — prisimenu aiškiai jaunystės dienas, jaunystės skausmus. Ilsėkis, dukrele, greitai vėl saulutė nušvies tavo takus".

Kaip žaibas Tavo žodžiai apšvietė tą tamsumą, kurioje laikiau paslėptą baimę Tavęs. Pirmą kartą pamačiau aiškiai, kad Tu mane supranti geriau negu kas kitas, kad labiau už kitus myli mane. Esame atitolę per septyniolika metų — per visus tuos mano aklumo metus, kai Tu mano akyse buvai tik tai duonos uždirbėjas. Pradėjau galvoti, atsiminti ir pamažu suprasti, kodėl esame taip svetimi, ir kodėl tavęs bijau, ir kodėl taip dažnai susipykstame.

Mūsų būdai panašūs. Kai buvai jaunas, buvai idealistas, pilnas dabartinės mano energijos ir užsidegęs ta liepsna, kuri kaitina mano užsimojimus. Tave gaudeno tos pačios

skriaudos, dėl kurių aš ašaras lieju, skaitei tas pačias knygas, kurios mane domina, ir kėlei kardą prieš tuos pat neteisingumus, prieš kuriuos aš dabar kovoju. Labiausiai mus suartina Tavo sugebėjimas rašyti, ir, tur būt, iš Tavo meilės eilėraščiams ir kūrybai aš paveldėjau talentą valdyti žodžius.

Tėveli, dabar esu nei vaikas, nei moteris. Klajoju pasimetęs per sunkiausius brendimo metus — kojos, atrodo, stovi tvirtai ant žemės, o galva sukasi tarp debesų. Idealai nėra pilnai suformuoti, vertybių skalė dar nesudaryta. Taip reikalinga patarimų! Norisi dažnai kreiptis į Tave, Tave klausti daugybės klausimų, kurie kasdieną kankina mane. Bet vis nedrįstu prasižioti. Lengviau numoti ranką, nusišypsot ir pasakyti, kad viskas tikrai gerai sekas, problemų neturiu.

Kodėl nesakau, neklausiu? Atrodo, visada esi užsiėmęs savo rūpesčiais ir vargais. Dažnai matau Tave susilenkusi, galvą nukabinusi, — tokiom dienom Tave pykina smulkmenos ir be pasigailėjimo bari visus, kurie Tau užkliūna. Bari be saiko ir be reikalo — užrėki ant mažiausio broliuko, kad jo batas atrištas; supykęs ir suerzintas šauki ant sesers, kad ji tinginė, nemokanti jokio darbo gerai atlikti. Juo daugiau bari, juo labiau pyksti, juo mažiau

valdai skaudžius žodžius, kurie pilasi iš Tavo burnos. Kritikuoji vyresnį broli už bet koki, nors prieš penkis metus padarytą, nusikaltimą. Sakai, kad mama nemokanti vaikų auginti. Pagaliau, įkaitęs pamatai mane.

Kiti, barami, tylėjo, nedarė žodžio prieš neteisingus kaltinimus. Aš negaliu iškęsti, ir kiekvienam Tavo piktam sakiniui surandu bent dešimt atsakymų. Mano atsikalbėjimas Tave tik erzina ir pratęsia nemalonumų valandas. Mano gyslose teka tas pats karštas kraujas, kuris aštrina Tavo žodžius. Nepasiduodam nei vienas. Aš maža, jauna, nebijau kirsti Tau drąsiai, kai jaučiu, kad neteisingai mane bari. Tu mano drąsą skaitai rodymą nepagarbos, ir dar labiau pyksti. Aš skaitau Tavo barimą bereikalinga nesąmone ir nepasiduodu.

Tėveli, nuo pat mažens Tau drąsiai į akis kalbu ir drąsiai nesutinku. Nors atrodo, kad esu nebaili drąsuolė, tai tiesa. Drebu Tau atsakinėdama ir bijau Tavo barimo. Puikybė neleidžia nusižeminti, todėl skausmo ir gailesčio ašaras verkiu tyliai naktį, kad Tu niekad negirdėtum.

Nevisada esi toks rūstus. Kai linksmi juokauji, veži šeimą iškylon, tada būni laimingas. Nesinori tokiom valandom drumzlinti Tavo džiaugsmo vandens savo menkais rūpesčiais. Taip ir lieka tiek linksmose, tiek piktose dienose mano vargai neišpasakoti. To-

RASINIAI KLAUSIMAI FILMUOSE

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

Amerikos viešajame gyvenime vis labiau užakcentuojant rasinį klausimą, tuo pačiu ir filmai, kaip visuomeninio gyvenimo viena iš eilės meniniu išraiškų, negalėjo praeiti pro šią problemą tylomis.

Tyliųjų filmų eroje ir garsinių filmų pradžioje negrai artistai daugiausia būdavo naudojami tik naivių tarnų, valkatų, žiaurių nusikaltėlių rolėse. Laikui slenkant, laikysena bent dalinai pasikeitė ir pagaminta eilė filmų, kuriuose aiškiai užakcentuojamas žmogiškosios dvasios visuotinis didingumas. Tačiau neiš-

LAIŠKAS TĖVUI (iš 248 psl.)

dėl barniai būna mūsų ilgiausias pasikalbėjimas.

Nežinai, Tėvuk, kaip pasiilgstu Tavo švelnaus ir suprantančio žodžio, kaip norisi išgirsti Tavo išmintingų patarimų. Lengviau būtų užaugti, subręsti, jei Tu lydėtum mano žingsnius, jei Tu dažniau pasakytum: "Žinau, kokie rūpesčiai slegia širdelę — prisimeinu aiškiai jaunystės skausmus".

Tavo dukrelė

Irena

P. S. Tėvuk, supranti mane. Gaila, aš pajutau tai per vėlai. Suprasiu — su Dievo pagalba — savo vaikus. Ar ir jie pajus per vėlai? Tai, gal būt, ir yra gyvenimo didžiausia tragedija.

vengta persimetimo į kitą kraštutinumą.

Tokie kūriniai, kaip "Lost Boundaries", "Intruder in the Dust" ar "No Way Out", negrų veikėjus apgaubė antžmogišku kilnumu, kai tuo tarpu prieš negrus nusistatė baltieji būdavo pristatomi žiaurių ir nepataisomai supuvusių išnaudotojų rolėse. Tokia režisorių ir filmų statytojų laikysena savo perdėtu dirbtinumu ir nenuoširdumu jokių būdu negalėjo žiūrovo giliau paveikti.

Pirmas nusisekęs bandymas teisingiau pristatyti rasių klausimą — tai Stanley Kramer 1958 m. filmas "The Defiant Ones". Sidney Poitier ir Tony Curtis — kaip juodas ir baltas kaliniai — abu kartu išbėga iš pietinių valstybių kalėjimo. Surakinti bendra grandine, abu dalijasi bendru likimu, kartu veržiasi į laisvę, kartu džiaugiasi ir barasi, kol galų gale vienas kitam pajunta užuojautos ir ima pagelbėti. Nei vienas iš šių dviejų charakterių nepristatomas kaip viršijančiai tobulas, bet stengiamasi išlaikyti objektyvumą, pavaizduojant abiejų kalinių silpnybes ir vertingesnes savybes.

Rasinis klausimas kiek gausiau ir aštriau paliečiamas paskutinių trijų metų laikotarpio filmuose.

1963 m. pavasarį, laukiant Oscar premijų iškilmių, karštuolių sukurstyti negrai ruo-

šėsi masinėms demonstracijoms, nes, girdi, net aštuoniose kategorijose dėl premijų pelnytai kandidatuojančiame filme "To Kill a Mockingbird" juodieji nebuvo pakankamai atvaizduoti kaip Amerikos gyvenimo integralinė dalis. Iš tikro šis filmas, kuriame baltas advokatas (Gregory Peck) pasiaukojančiai gina klaidingai apkaltintą negrą (Brock Peters), gali būti skaičiuojamas tarp nuoširdesnių bandymų teigiamai spręsti rasių klausimą.

Žinoma, iš baltųjų pusės nesulaukta jokių demonstracijų, kai Stanley Kramer kitame savo filme "Pressure Point" paveda negrui psichiatrui (Sidney Poitier) prižiūrėti baltą ligonį (Bobby Darin), iškrypusi į visokeriopą nenormalumą.

Labai menko artistinio lygio tepasiekė filmas "Gone Are the Days", nepagavęs didesnio publikos dėmesio. Čia negras dramaturgas ir artistas Ossie Davis rasinį klausimą bandė paliesti komedijos stiliuje. Ne ką geriau pavyko ir propagandistiniam filmui "Free, White and 21". Filmo pabaigoje žiūrovai buvo kviečiami padaryti savo sprendimą, kas iš tikrųjų buvo kaltas — ar negras, apkaltintas išprievartavimu, ar klaidingai prisiekusį baltąjį merginą.

Gana stipri pagiežos dozė prieš baltuosius nukreipiama

filmuose "The Cool World" ir "Black Like Me". Pirmame režisore Shirley Clarke daugiau dokumentinio pobūdžio filme bando pavaizduoti Harlemono negrų jaunuolių gyvenimą ir nepalankias augimo bei auklėjimosi sąlygas. Sekant keturiolikmečio negriuko istoriją, pakartotinai įtaigojama, kad negrai visada yra geri, o blogis tik baltųjų pusėje.

Antrame debiutuojantis režisorius Carl Lerner, pasinaudodamas John Howard Griffin knyga, bando pavaizduoti, kaip baltasis, dirbtinai patamsinęs odos spalvą, jaučiasi pietinėse Amerikos valstijose. James Whitmore nepajėgia iťikinančiai suvaidinti pagrindinį charakterį, pakeliantį daug užgauliojimų iš baltųjų, bet ir iš negrų pusės. Tuo tarpu režisorius dažnai svyruoja tarp vulgarumo ir naiŖumo.

Daug nuoširdžiau rasinių klausimą paliečia debiutuojantis režisorius Larry Peerce filme "One Potato, Two Potatoes". Vis dėlto, tiek gana keblis tarprasinių vedybų problemos sprendime, tiek pačioje techninėje formoje režisorius dažnai linksta į perdidelį suprastinimą. Jis linkęs socialinį neteisingumą spręsti daugiau emociniu argumentavimu, negu artistiniu komentavimu. Tačiau retai kuriame kitame filme santyčiai tarp baltos moters ir juodo vyriškio yra buvę atvaizduoti su panašiu išgyvenimu. Pati filmo pabaiga nukreipia žiūrovo dėmesį nuo rasinių problemų, pasineriant į sentimentalizmą, kai maža mergaitė prievarta atimama nuo savo motinos.

Negrų ir baltųjų santykių pavaizdavime tarp iki šiol pagamintų filmų sėkmingiausių laikytinas "Nothing But a Man". Pagaunantis jau pats įvykių pristatymo būdas, kai visai nevaroma propaganda ir nepamokslaujama vienos ar

kitos pusės naudai. Su Hollywoodui neįprasta drąsa, nepriklausomi ir debiutuoją filmo gamintojai Michael Roemer ir Robert Young, patys paruošę filmo tekstą ir pasiėmę režisūros našta, su nuoširdumu realiai žvelgia į šių dienų gyvenimą Amerikos pietuose. Filmą dalyviai pirmiausia yra žmogiškosios asmenybės ir tik po to negrai. Iš kitos pusės negrai nėra pristatomi kaip juodieji angelai, lygiai kaip ir baltiesiems nebandoma primesti baltųjų velnių titulo.

Su aiškumu ir paprastumu, tarsi kronikiniame stiliuje, stengiamasi pristatyti dviejų jaunų negrų vedybinio gyvenimo pradžia. Jaunuolis, vargštąs prie geležinkelio, nesirūpiną jokiais klausimais ar atsakomybe, bet tik ieško lengvų progų praleisti sunkiai uždirbtą pinigą. Įsimylėjęs į pastoriaus dukterį mokytoją, ruošiasi pradėti rimtesnį gyvenimą. Palikęs geležinkelį ir pirmąsias draugas, jaunuolis tiek lėptįjūvėje, tiek kitose darbovietėse nepasiduoda esamoms sąlygoms ir kovoja už neva geresnes sąlygas ne-realiomis priemonėmis, savo neapykantą baltųjų darbdavių atžvilgiu išliedamas nekaltai žmonai. Pilnas keršto ir neapykantos jaunuolis netrukus niekur nebegauna darbo ir pasitraukia nuo nėsčios žmonos. Tik susitikimas su mirštančiu ir jį palikusiu tėvu jam pristato ir jo paties netvarkingo gyvenimo ateities galimybę. Po trumpos krizės jaunuolis subręsta į vyrą, pripažįstantį, kad žmogiškasis kilnumas ir saugumas gyvenime pasiekiamas vien prisiimant atsakomybę. Tikrai pagaunanti pagrindinių artistų Ivan Dixon ir Abbey Lincoln vaidyba.

Ne taip seniai iš Prancūzijos atvežtame filme "My Baby is Black" režisorius Claude Bernard-Aubert pavaizduoja

Paryžiaus baltos studentės ir negro studento draugystę, pasibaigiančią pagreitintomis vedybomis. Šiame filme rasinio klausimo sprendime neįnešama nieko naujo nei svaraus. Nebent stengiamasi išsireikšti, kad meilei nėra spalvos skirtumų ar kliūčių.

Naujausias rasinėms problemoms dedikuotas filmas "The Bus" yra grynai kronikinio pobūdžio. Hollywoodo fotografas Haskell Wexler, ypatin-gai pažįstamas dėl puikaus nufilmavimo "The Best Man" arba "America, America", 62 minučių filme sutrauktai pavaizduoja apie 30 žmonių kecionę iš San Francisco į Washington 1963 m. rugpiūčio mėnesį prisidėti prie istorinio Žygio į Washingtoną.

Wexler, naudodamas rankinį filmavimo aparatą, apriboja matomąją plotmę autobuso rėmais, daugiausia su aparatu sekdamas atskirus keleivius. Tik retkarčiais pajvairinimui imaišoma besikeičiančių pravažiuojamų vietovių vaizdai. Baltieji ir negrai keleiviai kalbasi ir diskutuoja visai nuoširdžiai, lyg ir nepajausdami paties filmavimo. Daugelyje atvejų susidaro televizijos "Candid Camera" ispūdis. Nuo įprastinės kronikos šis filmas ypač skiriasi tiesioginiu pačių keleivių autentišku dialogų perdavimu. Užkulisinio komentavimo visai nėra, išskyrus trumpas pradines pastabas. Tiek savo laikysena, tiek įvairių klausimų išsvarstymu filmo autobuso keleiviai, o tuo pačiu ir šis filmas, nuoširdžiai prisideda prie rasinės problemos teigiamo vertinimo ir sprendimo.

THE PAWNBROKER

Nors šiame filme pavaizduotų įvykių didesnė dalis vystosi Niujorke, Harlemono rajone, ir keletas svarbesnių šalutinių

VASAROS ŠVENTĖS ŠEIMOJE

LIEPOS 2 d. prisimename Marijos Aplanymą. Tai artimo meilės šventė, pradėta pačios Dievo Motinos, aplankant toli gyvenančią giminaitę Elžbietą. Nepamirškime vaikams suminėti anų laikų kelionės sunkumo: pėsčiomis, per karštį, per dykumą, plėšikų ir laukinių žvėrių pavojuje. Šventės prasmę perneškime ir į dabartinį gyvenimą. Patarkime savo vaikams aplankyti kurią nors pažįstamą, kūdikio belaukiančią moterį. Tegul pasisiūlo jai pagelbėti. Mergaitė gali indus suplauti, berniukas — ką nors greitosiomis iš krautuvės parnešti. O ir mes patys galime švelnesniu žodžiu ją užkalbinti.

Rugpiučio 6 d. — Viešpaties Atsimainymas. Anais laikais Taboro kalne Petras, Jokūbas ir Jonas trumputę akimirką patyrė tą grožį ir laimę, kurie laukia mūsų, baigus žemišką gyvenimą. Papasakokime tai savo vaikams, o mažiesiems ta pačia proga paaiškinkime apie pomirtinį gyvenimą. Jis neatrodys taip bauginantis, kai vaikas sužinos, kad tikri žmonės — apaštalai — savo akimis matė tą dangišką grožį.

Švč. P. Marijos Dangun Ėmimas (rugpiučio 15 d.) yra seniausiai švenčiama Marijos šventė. Tą dieną grąžinkime į savo šeimas gražųjį lietuviškų Žolinių paprotį. Nors po paprastą žiedelį nusineškime maldaknygėje bažnyčion. Tai lyg visų laukų ir pievų liudijimas, kad aną, taip reikšmingą dieną, Marijos karstas rastas tuščias.

Rugsėjo 8 d. — Mergelės Marijos Gimimas, jos žemiškojo gimimo diena. Gimimo, kuris buvo kitoks nei mūsų, nes nuo pat pradžios Marija buvo laisva nuo gimtosios nuodėmės. Kadangi mažieji taip mėgsta švęsti gimimo dienas, jie gali prie namie esančios Marijos statulėlės atnešti gelių ir tarti: "Sveikiname Tave gimimo dienoje, Marija". Kai kurie vaikai šia proga nupiešia Marijai pasveikinimus.

Gintarė Ivaškienė

rolių patikėta negrams artistams, "The Pawnbroker" rūpinasi ne tiek rasiniais klausimais, kiek žydų-nacių problema. Pagal Edward Lewis Wallant romaną pastatytame filme sivilinčiai nagrinėjama asmeninės kaltės ir atsakominguojo pajutimas mūsų eroje, tuo pačiu išvelgiant į palaipsnių prisikėlimą žmogaus, kurs stengėsi ištrinti bet kokias praeities ir dabarties emocijas.

Vyresnio amžiaus žydas Sol Nazerman nepaaiškintu būdu išvengia mirties nacių koncentracijos stovykloje, kur žuvo jo žmona ir vaikai. Praradęs bet kokią gyvenimo prasmę, paskendęs visuotinėje žmonių neapykantoje, Nazerman vengia atsimentinti tragišką praeitį. Užlaikydamas lombardą, jis visiškai nesuinteresuotas pagelbėti vargstantiems ir už at-

nešamus užstatyti daiktus šaltai pastumia menkas sumas.

Susikurtas egoistinis kiautas nenoromis kartais suskyla, ypač kai dabarties kai kurios situacijos, garsai ar išsireiškimai primena skaudžią praeitį. Jo portorikietis pagelbininkas, žvelgias į žydą kaip į gabų pirklių ir mokytoją, turi Nazerman gyvenime lemiamos reikšmės. Savo tragiška mirtimi jaunuolis žydą sukrečia iš pagrindų ir grąžina į realų gyvenimą.

Žydo nesėkmingas bandymas pasislėpti nuo apčiuopiamos kasdienybės pagaunant čiai pavaizduotas įterpiančios praeities įvykių vaizdus gana aštrioje formoje. Praeitis kartais apsisireiškia labai trumpai, vos keletą sekundžių, o kartais kiek ilgiau sulėtinto judesio formoje. Vis dėlto šio me-

todo naudojime per daug pasikartojama ir pertempiama, nes po pradinio spontaniško išpuolio gana ryškiai dvelkia dirbtinumas ir žiūrovas nenoromis turi pripažinti, kad čia režisorius tik žaidžia su techninėmis priemonėmis.

Rod Steiger vaidyba Nazerman rolėje tikrai pagaunanti ir pati geriausia jo filmų karjeroje. Puikiai pasirodo ir kai kurie artistai šalutinėse rolėse, ypač Geraldine Fitzgerald ir Jaime Sanchez.

Gaila, kad režisorius Sidney Lumet be reikalo įjungė porą neilgų nuogumo scenų. Artistinei visumai išlaikyti buvo galima apsieiti ir su netiesioginiu pristatymu. Vien dėl šios priežasties Amerikos Padorumo Legijonas šį filmą priskyrė prie vengtinų filmų kategorijos.

15 METU SUKAKTIS

"Laiškai Lietuviams" visoje eilėje pastarųjų metų yra tapę tokiu būtinu ir tokiu nepa-mainomu leidiniu mūsų išeiviškoje bendruomenėje, kad be jų čia daug kur būtų jaučiama niekuo kitu neužpildoma tuštuma. Žurnalas per penkiolika metų iš kelių gana atkištinių puslapių dabar yra išaugęs į plačias sritis aprėpiančią leidinių, žiūrintį į viską moderniu ir giliai krikščionišku žvilgsniu.

Draugas, VI 19

Ypatingai jame ("L. L.") akcentuojama lietuviškos šeimos kultūra. Tvirtos redakcijos, technikiniu spaudos atžvilgiu žurnalas pralenkia daugelį tos rūšies amerikiečių leidinių. Estetinė jo pusė ypač pakilo, prisidėjus fotografui menininkui kun. Alg. Keziui, S. J.

Lietuvių Dienos, gegužis

Prieš keliolika metų Čikagoje apsigyveno būrelis Tėvų Jėzuitų. Jie išjudino jaunimą, išjudino senimą ir visas organizacijas priglaudė po savo stogo sparnais. Čia mes susirenkame įvairių švenčių progomis, tai pasimelsti į koplyčią, tai prie paminklo žuvusiems karžygiams su vėliavomis nulenkiame galvas, tai pasikaitų išklausti į sales ir vėl grįžtame sustiprę dvasiniai prie savo planų ir darbų.

Mums Čikagoje Tėvai Jėzuitai yra visų čia suminėtu kultūrinių darbų žiburiai... Ateikime mes jiems į talką, kas

kuo galime. Šį kartą aš noriu kviesti plunksnos darbininkus daugiau rašyti į "L. L.", buvusius mano kolegas mecenatus pasilikti ir kitiems metams rėmėjais, ieškoti naujų rėmėjų ar grupės išleisti "L. L." atskirus numerius, o taip pat radijo valandėlės apmokėtojų... Aš gi su savo šimtaine pasilieku ir kitiems metams konkursui remti. Man jūsų planai ir darbai arti prie širdies. Linkėjimai 15-mečiui jaunuoliui augti ir stiprėti.

Vincas Kuliešius (100 dol. mecenatas 1965 m. konkursui)

Gegužės mėn. "L. L." ypatingai puikiai suredaguotas: tiek turinio, tiek technikiniu atžvilgiu. Sveikinu ir linkiu puikiausios sėkmės ir visų, visų lietuvių dėmesio ir talkos!

Antanas Sabalis

Testiprina Aukščiausiasis, belukštenant taip mums daugeliui svarbias šio žemės gyvenimo problemas, kurių nežinia dėl kurių priežasčių bijo išskelti didesnioji mūsų spauda.

St. Juras, Čikaga

GILUS SUPRATIMAS

"L. L." žengia pirmyn. Puslapiuose nuolat randame pasisakymų tais klausimais, kurie yra labai opūs mums lietuviams, išblaškytiems po platųjį pasaulį. Mes esame šakelė tų, kurie šiandien mūsų tėvynėj kalami prie kryžiaus! Jų tūkstančius apraudosime kaip karžygių tautos kankinius, iš-

girdę "Requiem" birželio 13 d. Taigi, toji pareiga, o taip pat ir tos tragedijos gilus supratimas, jaučiasi ir "L.L." lapuose.

Paklydimas ir pasimetimas matomas ir mūsų tarpe, kar-tais ieškome to, ko nėra šioje šalyje. Moralinis supuvimas sąmoningai vykdomas mažos klikos: jaunuoliai pirma supūdomi mokyklose, o paskui kišami į kalėjimą — baisu. Ar mato kas tą paslėptą procesą, ar kelia kas balsą?

Anksčiau buvo pasisakymu, laiškų tėvo, motinos vaikams, bet man atrodo, kad gal svarbiau būtų paskelbti sūnaus laiškas tėvui ar dukters motinai, kurie nušviestų svarbą ir garbę tam jaunuoliui, kuris žino, kas jis yra, kuris turi lietuvišką suverenumą savo sie-loj.

K. Čeputis, Grand Haven,

PREMIJUOTO STRAIPSNIO TEMA

... konkurse premijuotas Pr. Razmos str. "Santykiai tarp tėvų ir bręstančio jaunimo". Parašyta rimtai, įdomiai, gyvenimiškai... Pr. Razma daugiau tik iškelia esamos padėties skaudulius, nedaug leidamas gilyn į negerovių pašalinimo galimybes... — nepabrėžė, kad vaikai gimsta tobuliesni, mažiau į palaidumą palinkę, kai patys tėvai yra turtingesnės sąmonės ir gilesnės kultūros. Dažnai vaikų palaidumas per aiškiai nurodo tėvų dvasios tuštumą.

J. Rutkus "Laisvoje Lietuvoje", VI 17

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME

Už žurnalo 15 m. sukakties pavykusi paminėjimą esame dėkingi daugeliui asmenų. Ypatingą padėką reiškiame šokėjams Violetai Karosaitei ir Jaunučiui Puodžiūnui už baleto žavingos programos išpildymą; muz. Antanui Nakui — už specialiai šiai šventei sukurtus muzikinius interliudus bei rūpestingą sieloj imąsi jos meninę programą beruošiant; akt. Leonui Barauskui — už išpūdingą poezijos deklamavimą; K. Oželiui — už scenos apšvietimą; Ant. Rimavičiui — už muzikos techninę priežiūrą; Č. Rukuižai ir Ant. Rauchui — už scenos priežiūrą.

Dėkojame Z. Adomavičiūtei, O. Gradinskienei, D. Kurauskienei, M. Marcinkuvienei ir E. Trimakienei, suruošusioms skoningus užkandžius to vakaro rengėjams.

Ačiū visiems konkurso mecenatams: V. Kuliešui su Ponia, dr. St. Biežiui su Ponia, kun. A. Stašiui, V. Tumasonienei ir kun. J. Velučiu. Dėkojame jury komisijos nariams: J. Ignatoniui, D. Lukienei, V. Tumasonienei, kun. P. Patlabai ir J. Kavaliūnui.

Ačiū “Draugo” ir “Dirvos” laikraščiams, Sophie Barčus ir Margučio radijo valandų vedėjams už informacinius skelbimus.

Taip pat nuoširdžią padėką reiškiame visiems mūsų žurnalo 15 m. sukakties proga mus sveikinusiems, aukomis, savo darbu ir bendradarbiavimu jo leidimą ligi šiol rėmusiems ir toliau remiantiems.

Leidėjai Tėvai Jėzuitai, redakcija ir administracija

GIEDROS ROMANO KONKURSAS

Korporacija “Giedra” ir Vyresniosios Giedrininkės skelbia romano konkursą šiais nuostatais: 1. Premijuojamas tikrai literatūriškai vertingas kūrinys. 2. Premijos dydis — \$1,000.00 (tūkstantis dol.). Premija nedaloma. 3. Romano pagrindinė veikėja turi būti stipraus charakterio lietuvė moteris. 4. Kūrinys turi būti parašytas mašinėle, ne mažesnis kaip 200 romaninio formato puslapių. 5. Kūrinys pasirašomas slapyvardžiu. Atskirame uždarame voke turi būti pažymėta: a) tikroji pavardė ir vardas, b) adresas ir telefonas, c) kūrinio antraštė, d) autoriaus slapyvardis. 6. Kūrinius siųsti “Giedra” romano konkurso komisijai, 6621 So. Troy Ave., Chicago 60629, Ill. 7. Kūriniai turi būti prisiųsti ne vėliau kaip 1966 m. birželio 30 d. (pašto antspaudo data). 8. Konkurso komisiją sudaro: Kazys Bradūnas, Česlovas Grincevičius, Dalia Kucenienė, Izabelė Motekaitienė, Juzė Vaičiūnienė. 9. Autorius, laimėjęs šio konkurso premiją, be papildomo honoraro pirmosios laidos teises perleidžia vyresniosioms giedrininkėms ir korporacijai “Giedra”. 10. Rankraščiai, nelaimėję konkurso, grąžinami autoriams.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

DAIGELIAI. Čikagos Aukštesniosios Lituanistikos Mokyklos 15 m. veiklos apžvalga ir 1964-1965 m. moksleivių metraštis. Redagavo V. Misiulis, E. Aglinskaitė, J. Bielskutė, V. Narutis, A. Pakalniškis, J. Šuopytė, D. ir J. Vaičiūnaitės. Metraščio globėjas — dir. J. Masionis. Tarp daugelio mokinių rašinių premijuoti E. Aglinskaitės, Ž. Bilaišytės, B. Indreikaitės ir V. Naručio rašto darbai.

Anatolijus Kairys. VIŠČIUKŲ ŪKIS. Trijų veiksmų satyrinė komedija, premijuota Čikagos Scenos Darbuotojų Sąjungos 1964 m. Išleido “Terra”. Spaudos darbus atliko M. Morkūno spaustuvė. 91 psl. Kaina nepažymėta.

LITHUANIAN SPORTS REVIEW. May 1965. Published by Lithuanian Athletic Club “Aras”. Editor Povilas Zumbakis, Jr.

2345 West 56 th Street, Chicago, Illinois 60636